

Natuurbeheerplan Vuile Plas Inventarisatierapport

Karim Bitar
Mieco-effect bv

5 juni 2023
mischa.indeherberg@miecoeffect.be

INHOUD

INHOUD.....	1
FIGURENLIJST.....	3
TABELLENLIJST	4
1 INLEIDING.....	5
2 INDELING IN BEHEEREENHEDEN	6
3 LANDSCHAPPELIJKE EN CULTUURHISTORISCHE BESCHRIJVING	9
3.1 Algemene cultuurhistorische beschrijving	9
3.1.1 Relictzone	10
3.1.2 Vastgesteld bouwkundig erfgoed.....	12
3.2 Historische kaartanalyse.....	14
3.2.1 Ferraris	14
3.2.2 Vandermaelen.....	14
3.2.3 Oude topografische kaarten	14
3.2.4 (Oude) luchtfoto's.....	17
3.3 Bosleeftijdskaart	19
4 OMSCHRIJVING VAN HET ABIOTISCHE MILIEU	20
4.1 Reliëf	20
4.2 Bodem en geologie.....	21
4.3 Hydrologie.....	22
5 OMSCHRIJVING VAN HET BIOTISCH MILIEU	23
5.1 Beschrijving van de actuele vegetatie.....	23
5.1.1 Vegetatiekartering projectgebied (actualisatie BWK en habitatkaart)	23
5.1.2 Actualisatie habitatkaart	25
5.1.3 Lokale Staat van Instandhouding.....	27
5.2 Flora	28
5.2.1 Flora	28
5.2.2 Exoten.....	29

5.3	Fauna.....	29
5.3.1	Broedvogels.....	29
5.3.2	Zoogdieren.....	31
5.3.3	Reptielen en amfibieën	31
5.3.4	Dagvlinders	32
5.3.5	Nachtvlinders	32
5.3.6	Libellen.....	32
5.3.7	Sprinkhanen en krekels	32
5.3.8	Bijen, wespen en mieren	32
5.3.9	Vliegen en muggen	32
5.3.10	Kevers.....	33
5.3.11	Wantsen & cicaden.....	33
5.3.12	Geleedpotigen	33
5.3.13	Exoten.....	33
5.4	Fungi	33
6	TOEGANKELIJKHEID	34
6.1	Huidig gebruik en toegankelijkheid.....	34
	BIBLIOGRAFIE	35

FIGURENLIJST

Figuur 1. Afbakening Vuile Plas in inventarisatie-eenheden.	7
Figuur 2. Ligging van gebied Vuile Plas binnen relictzone R10082 met aanduiding van erfgoedelementen.	9
Figuur 3. Situering Vuile Plas t.o.v. de Ferraris kaart - Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, 1771 - 1778.....	15
Figuur 4. Situering Vuile Plas t.o.v. Vandermaelen kaart, Cartes topographiques de la Belgique, 1846 - 1854.....	16
Figuur 5. Situering en 'reis doorheen de tijd' a.d.h.v. oude luchtfoto's (zomeropnames), respectievelijk 1971, 1989, 2009 & 2015.....	18
Figuur 6. Overzichtskaart bosleeftijd.....	19
Figuur 7. Reliëfkaart (DHMVIIDTMRAS1m).....	20
Figuur 8. Bodemkaart.	21
Figuur 9. Vlaamse Hydrografische Atlas.	22
Figuur 10. Biologische waarderingskaart (BWK+ update 2021).....	23
Figuur 11. Habitatkaart (update 2021).	25
Figuur 12. Aanduiding 'clandestiene' MTB-route.	34

TABELLENLIJST

Tabel 1. Overzicht van de inventarisatie-eenheden (IE) met in grootteorde info over de voorkomende vegetatie/biotop en de oppervlakte in ha per eenheid.....	8
Tabel 2. Overzicht van de actuele vegetatietypes en habitattypes in de Vuile Plas (op basis van actualisaties van terreinwerk voorjaar 2021).....	24
Tabel 3. Habitattypes volgens LSVI: beoordeling en oorzaken.	27
Tabel 4. Overzicht bijzondere florasoorten.	28
Tabel 5. Overzicht bijzondere broedvogels.....	29
Tabel 6. Overzicht bijzondere nachtvlinders.	32

1 INLEIDING

De Groene Aap BV wenst de opmaak van een natuurbeheerplan voor het gebied 'Vuile Plas' in Kontich. Dit gebied is in eigendom van het Agentschap Wegen en verkeer (AWV), maar het beheer ervan werd overgedragen aan het biologisch landbouwbedrijf Groene Aap BV. Het beheerplan heeft enerzijds als doel om de aanwezige natuurwaarde in het gebied te behouden en te versterken en anderzijds een duurzaam, kosteneffectief beheer mogelijk te maken waarbij waar mogelijk het gebruik van beheerresten geïntegreerd wordt in het landbouwbedrijf van Groene Aap.

Conform de richtlijnen zoals geformuleerd in het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van de natuurreservaten worden verschillende fasen doorlopen bij de beheerplanning en -evaluatie. Voor elk van deze fasen dient een afzonderlijk rapport uitgewerkt te worden. Het natuurbeheerplan bevat dan ook volgende onderdelen:

Deel 1: Verkenning. Hierin wordt een algemene beschrijving en een globaal kader voor de ecologische, de sociale en de economische functie weergegeven. Deze werd reeds opgemaakt door Groene Aap BV en goedgekeurd door ANB.

Deel 2: Inventaris. Hierin wordt een meer gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand weergegeven.

Deel 3: Doelstellingen. Hierin worden de beheerdoelstellingen weergegeven.

Deel 4: Beheermaatregelen. Hierin worden beheermaatregelen die genomen zullen worden om de beheerdoelstellingen te realiseren weergegeven.

Deel 5: Opvolging. Hierin wordt de wijze waarop de realisatie van de beheerdoelstellingen zal worden opgevolgd en geëvalueerd weergegeven.

Voorliggend rapport bevat deel 2, ofwel het inventarisatierapport, voor het op te maken beheerplan. Dit rapport vormt de belangrijke schakel tussen de algemeen beschrijvende verkenningnota en de specifieke doelstellingen van het visierapport. Er wordt een beschrijving gegeven van de huidige situatie op vlak van cultuurhistoriek, landschap, natuurwaarden en recreatie waardoor men een goed beeld krijgt van het beheerplangebied en de omgeving ervan. Dit is zeer belangrijk naar de verdere visievorming toe, alsook om de maatregelen op af te stemmen.

Vooraleer de gedetailleerde beschrijvingen van het gebied Vuile Plas aan te vangen, dient eerst de perimeter van het beheerplangebied en de indeling in inventarisatie-eenheden te worden bepaald. Deze afbakening en indeling zijn namelijk belangrijk omdat ze van in het begin gebruikt worden bij de opmaak van het nodige kaartmateriaal en de berekeningen van bepaalde gegevens (vnl. oppervlaktes).

Nadien volgen de specifieke beschrijvingen van het beheerplangebied. Het eerste aspect is de (cultuur)historiek waarbij een chronologisch overzicht van ca. 1775 tot nu wordt gegeven met verduidelijkend kaartmateriaal.

Het laatste aspect bestaat uit de beschrijving en de knelpunten van de huidige recreatieve ontsluiting in het beheerplangebied.

2 INDELING IN BEHEEREENHEDEN

In een beheerplan kan een terrein op verschillende manieren worden ingedeeld. Dit kan bv. op basis van:

- de biologische waarderingskaart (BWK);
- de „habitatkaart” met de afbakening van Europese habitattypes;
- Tussen duidelijke weginfrastructuren: bruggen, viaduct, tunnel, ...;
- de perceelsgrenzen.

Deze vertrekpunten kunnen leiden tot uiteenlopende indelingen waarvan de grenzen zelden overeenkomen. Om die reden wordt bij de aanvang van de opmaak van het beheerplan een logische indeling gehanteerd. Deze indeling vindt plaats onder de vorm van zogenaamde inventarisatie-eenheden (IE). Deze zijn numeriek en de afbakening ervan gebeurt voornamelijk om ecologische redenen (eenzelfde vegetatie aangetroffen op het terrein). De grenzen zijn meestal niet permanent en de afbakening kan minder precies zijn (bv. door overgangen). In een later fase, in het beheerrapport, zullen deze inventarisatie-eenheden verder opgesplitst worden in zogenaamde beheereenheden waarbij de afbakening steunt op beheertechnische redenen (eenheden met eenzelfde beheer).

Voor dit beheerplan werden 10 inventarisatie-eenheden onderscheiden. Deze eenheden zijn weergegeven in Figuur 1. Tabel 1 geeft tevens een overzicht van deze eenheden met telkens algemene info en de oppervlakte.

Figuur 1. Afbakening Vuile Plas in inventarisatie-eenheden.

Tabel 1. Overzicht van de inventarisatie-eenheden (IE) met in grootteorde info over de voorkomende vegetatie/biotoop en de oppervlakte in ha per eenheid.

IE	Info	Oppervlakte (ha)
1	Riet	0,51
2	Populieraanplant + vochtig wilgenstruweel	0,79
3	Ruigte met struik- en boomopslag + struweelopslag (op opgehoogd terrein)	3,22
4	Struweelopslag (op opgehoogd terrein)	3,88
5	Zuur eikenbos + berk (op opgehoogd terrein)	6,95
6	Zuur eikenbos	0,81
7	Struweelopslag + rietland	2,22
8	Struweelopslag + eutrofe plas + rietland	1,35
9	Ruigte	0,31
10	Bebouwing in een (half)natuurlijke omgeving	0,17

3 LANDSCHAPPELIJKE EN CULTUURHISTORISCHE BESCHRIJVING

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van alle cultuurhistorisch en landschappelijk belangrijke elementen gegeven die de nodige relevantie vertonen met het beheerplangebied. Verder wordt een analyse gemaakt op basis van oude kaarten. Het belang hiervan is om na te gaan welke historische landschapselementen en/of landgebruik nu nog zichtbaar zijn en absoluut behouden moet blijven in het beheerplangebied.

3.1 ALGEMENE CULTUURHISTORISCHE BESCHRIJVING

Het beheerplangebied is volgens de kaart van de traditionele landschappen gelegen in 'het land van Kontich – Ranst' in de Zuiderkempen.

Er zijn geen ankerplaatsen gelegen in het beheerplangebied. Een klein gedeelte van het beheerplangebied is gelegen binnen de relictzone R10082 'Kasteeldomeinen Z-ZO Antwerpen en randgemeenten', zie Figuur 2.

De gebouwen en een zone er rond van het biologisch landbouwbedrijf Groene Aap bv is vastgesteld als bouwkundig erfgoed 'Baddenbroekse hoeven' en valt voor een deel binnen het beheerplangebied. In het noordoosten van het beheerplangebied grenst het er buiten nog een vastgesteld bouwkundig erfgoed, genaamd 'Vuile Plashoeve', zie Figuur 2.

Figuur 2. Ligging van gebied Vuile Plas binnen relictzone R10082 met aanduiding van erfgoedelementen.

3.1.1 Relictzone

3.1.1.1 R10082 – Kasteeldomeinen Z-ZO Antwerpen en randgemeenten

Onderstaande beschrijving heeft betrekking op de volledige relictzone. Het omkaderde gedeelte heeft voornamelijk betrekking op het studiegebied Vuile Plas zelf. Voor de volledigheid is gekozen om de beschrijving van de omliggende zones binnen de gehele relictzone mee te formuleren.

3.1.1.1.1 Wetenschappelijke waarde

De Melkkuip: door uitgesproken reliëf van hoger gelegen gronden die een depressie omringen, is er een zeldzame specifieke situatie ontstaan die als een kwel-amfitheater aangeduid wordt; watergebonden vegetatie met zeldzame plantensoorten; zeldzame vogelsoorten (Onroerend Erfgoed, 2014).

3.1.1.1.2 Historische waarde

Kasteelparken en onmiddellijke omgeving, m.n.:

Middelheimpark: bij Vandermaelen een Jezuïtenhof; herkenbare structuur (vnl. drevenpatroon) (cf. Vandermaelen en Militair Geografisch Instituut MGI); volledig ingesloten door bebouwing; stukje van het domein van het Beerschothof is vrijwel onherkenbaar (cf. MGI).

Struisbeek - Edegemse Beek: loop Struisbeek goed zichtbaar door begeleidend opgaand groen; loop Edegemse Beek meanderend en geaccentueerd door opgaand groen (cf. MGI); vallei van Edegemse Beek bestaat uit open akkerland met vage authentieke perceelsstructuur (cf. MGI), doch vergroot of aangepast, en verspreide hoeven (Vuilen Plas Hoeve, Badaenbroeksche Hoeven, Groeningenhoek Hoeve, e.a.); dreef naar Groeningenhofkasteel is nog aanwezig (cf. MGI).

Groeningenhofkasteel: structuur en opbouw van domein nagenoeg intact (cf. MGI); te midden van sterk uitgekleed landbouwland verspreide restanten van perceelsrandbegroeiing en verspreide hoeven (o.a. omwalde Kapputtelhoeve).

Arendnestkasteel: relatief gave en goed herkenbare parkstructuur (cf. Vandermaelen en MGI); oorspronkelijke perceel- en wegenstructuur van omgevend landbouwland is verloren gegaan, doch aansluitend op vallei van Edegemse Beek (nog gedeeltelijk gesloten karakter) (cf. MGI).

Schoonselhofkasteel: relatief gave structuur (cf. MGI); park volledig ingesloten door begraafplaatsen; schrans nog goed zichtbaar.

Kasteel van Hemiksem en Klaverblad: kastelen en parken met herkenbare en relatief gave structuur (cf. MGI) palend aan open landbouwland met verspreide hoeven, waarvan oorspronkelijk wegenpatroon nog vrij intact en perceelstructuur gewijzigd (cf. MGI).

Kasteel Cleydaal: gaaf kasteelpark aansluitend op vallei van de Vliet met meanderende loop (cf. Vandermaelen en MGI); nabij Jezuïtenhof en kloosterhoeve is wegstructuur en perceelstructuur nagenoeg identiek als bij MGI.

Solhofkasteel: park en kasteel met relatief gave structuur (cf. Vandermaelen en MGI).

Verbrandhof en Zelzaete hof: kasteel met park goed herkenbaar (cf. Vandermaelen en MGI) en aansluitend op vallei van de Diepen Beek, die moeilijk af te lijnen is in het landschap.

Kasteel Hulgenrode: relatief gave parkstructuur (cf. Vandermaelen en MGI).

Kasteel Boekenberg: park en kasteel met herkenbare structuur (cf. MGI), doch gaafheid verloren door volledige insluiting door bebouwing.

Boelare Park: herkenbare en relatief gave structuur (cf. MGI).

Kasteel Koeistaart: structuur goed herkenbaar (cf. Vandermaelen en MGI), bebost park volledig ingesloten door bebouwing en infrastructuur.

Hof ter Linden: bij Ferraris reeds opgetekend; relatief gave parkstructuur en omwalling van nabijgelegen hoeve (ten oosten van park) nog herkenbaar (cf. Ferraris, Vandermaelen en MGI); omringend landbouwland heeft nagenoeg niets meer gemeen met Vandermaelen en MGI, doch dient als 'open ruimte'-buffer voor het kasteel.

Kasteel Mussenborg: omwald kasteel met herkenbare en relatief gave structuur (cf. Vandermaelen en MGI).

Weyninckkasteel: geïsoleerd kasteel met herkenbare parkstructuur en lange dreef naar kerk (hof-kerk-relatie) (cf. Ferraris, Vandermaelen en MGI).

Huis Altena: gave en goed herkenbare structuur (cf. Vandermaelen en MGI); volledig ingesloten door bebouwing.

Kasteel van Boeichout: bij Ferraris reeds opgetekend; park heeft nog grotendeels structuur van bij MGI; omliggend landbouwland met herkenbaar wegenpatroon en grotendeels gewijzigde perceelstructuur (cf. Vandermaelen en MGI), vroeger weiland is nu bos (cf. Vandermaelen en MGI).

De Melkkuip: landschap met ongeschonden en ongewijzigd, eeuwenoud voorkomen.

Zevenbergsehoeve: bosstructuur intact, maar doorsneden door spoorweg (cf. Vandermaelen en MGI), hoeve ingesloten door bebouwing.

Boutersemhof en Broekbos (Kontich kazerne): Boutersemhof bij Ferraris en Vandermaelen een kasteel; nu enkel nog restant van eerste omwalling (cf. MGI); bos zelfde structuur als bij Vandermaelen en MGI; Nederhoeve reeds bij Ferraris en omwald; omringend landbouwland met kleine perceelstructuur en restanten perceelsrandbegroeiing (cf. MGI).

Tanghof: goed herkenbare structuur (cf. Ferraris, Vandermaelen en MGI); ten dele beschadigd door A1 en oprukkende verkaveling.

Kasteel Zevenbergen en Muizenbos: domeinstructuur en aanpalend bos komen nagenoeg overeen met Ferraris; doorsneden door E313 en verkeerswisselaar.

Kasteel Bossenstein en Broechemhof: bij Ferraris reeds vermeld; toenmalige structuur nog duidelijk herkenbaar; fel uitgekleden omgeving met nog aanwezige drevenstructuur (cf. Ferraris en MGI); bosrestanten nabij Bossenstein (cf. Ferraris); verstoord door E313 en verkeerswisselaar.

Archeologische vondsten: IJzertijd en Romeins aardewerk ten westen van Klaverblad kasteel, Romeins aardewerk nabij Zinkval (Schelle) (slechts gedeeltelijk in relictzone), Neolithisch materiaal nabij Terbekenhof (Wilrijk), belangrijke Romeinse nederzetting ten oosten van Groeningenhof, sporen van volle Middeleeuwen (11de en 12de eeuw) ten zuiden van Arendnestkasteel (slechts ten dele in relictzone), lithisch materiaal ten zuidoosten van Arendnestkasteel (slechts ten dele in relictzone), urnenveld nabij Verbrande Hoeve, houten straatoppervlak uit 17de eeuw en Middeleeuwse motte 'Boutersem' nabij Kontich Kazerne (ten noorden van Broekbos), Middeleeuwse bewoning 'Tanghof', Middeleeuwse motte 'kasteel Weyninckxhoven', Romeinse en Middeleeuwse bewoning 'Buizegem' (ten

dele in relictzone rond Weyninckxhoven), mesolithische site in vallei van Lauwerijkse Beek (ten zuidwesten van Bos van Moretus), belangrijke concentratie Romeins materiaal nabij Asselberg (ten oosten van kasteel van Boechout, slechts ten dele in relictzone), concentratie aardewerk uit IJzertijd nabij Boshoeck (Boechout) (ten dele in relictzone), Romeinse waterputten ten westen van Hoge Aard (ten dele in relictzone gelegen), IJzertijdbewoning ten oosten van Hoge Aard (ten dele in relictzone) en Middeleeuwse site in domein Zevenbergen (Onroerend Erfgoed, 2014).

3.1.1.1.3 Esthetische waarde

Groene vlekken binnen verstedelijkte zone of aansluitend op een beekvallei; vroegere omgeving van kasteeldomeinen is nagenoeg volledig verloren gegaan, waardoor binding met omgeving - op enkele uitzonderingen na - verstoord of onbestaande is (Onroerend Erfgoed, 2014).

3.1.1.1.4 Beleidswenselijkheden

Behoud kasteeldomeinen en nog bestaande aanpalende landelijke omgeving; vrijwaren van verdere bebouwing(sdruk) (Onroerend Erfgoed, 2014).

3.1.2 Vastgesteld bouwkundig erfgoed

3.1.2.1 Baddenbroekse hoeven

Hoeven met losstaande bestanddelen, uit het derde kwart van de 19de eeuw tot de 20ste eeuw en met oudere kern. Door dreef verbonden met de straat (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2023a).

3.1.2.1.1 Historiek

Voormalige zetel van het leen- en laathof van Vrijssel, leen van het leenhof van Mechelen. Vermoedelijk werd door een Berthout hier in de 12de eeuw een schans opgericht, die eind 13de eeuw in handen kwam van de familie van Vrisele. Het laathof kwam achtereenvolgens in bezit van de familie van Ranst (eind 14de eeuw), Kerreman alias van Ranst (15de eeuw), Bau (1470-1560), van Rommerswael en van der Gracht (1560-1757). Groeide uit tot een soort kasteeltje, een ridderlijk hof, dat reeds in 1681 werd aangeduid als een vervallen huis. Het domein raakte reeds in de 17de eeuw versnipperd en de twee hoeven bij het vervallen huis werden in 1681-82 verkocht respectievelijk aan Fr. Alexander Franco-y-Feo en Cornelis Ruts, zodat ze werden losgemaakt van het laathof. De hoeven werden toch nog in 1758 aangeduid als Vrijsselse of Battenbroekse hoeven, namelijk twee mooie hoeven met woningen, schuren en wagenhuizen (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2023a).

3.1.2.1.2 Beschrijving

Nummer 80 bestaande uit verbouwd woonhuis (nok parallel aan de straat) met stalling tegen de zuidgevel (nok parallel aan de straat); parallel gelegen langsschuur uit de 18de eeuw (nok parallel aan de straat) aan zuidzijde en wagenhuis uit de tweede helft van de 19de eeuw (nok loodrecht op straat) aan westzijde. Bakstenen gebouwen van één bouwlaag onder zadeldaken (mechanische en Vlaamse pannen), langsschuur onder wolfsdak (mechanische pannen), grotendeels herbouwd in het derde kwart van de 19de eeuw, westgevel stalling gedateerd 1878 (muurankers). Enkel schuur en wagenhuis behielden oorspronkelijk uitzicht uit de 18de en de 19de eeuw. Rechthoekige poorten met houten lateien bij schuur, en wagenhuis met grotendeels gedichte steekboogpoorten.

Ten noorden, nummer 82 bestaande uit woonstalhuis (nok parallel aan de straat) met haakse stalling en rechthoekig bakhuisje aan westzijde. Bakstenen gebouw van één bouwlaag onder zadeldaken (mechanische pannen), herbouwd in het derde kwart van de 19de eeuw, zuidgevel stalling gedateerd 1860 (muurankers). Steekboogvormige vensters en deuren (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2023a).

3.1.2.2 Vuile Plashoeve

Hoeve met losstaande bestanddelen uit het vierde kwart van de 18de eeuw, gelegen aan Edegembeek (noordzijde) die de grens vormt met Edegem. In 1233 in bezit van de abdij van Sint-Michiels, doch het goed was reeds in 1285 in bezit van Willem de Beke. Eerste vermelding van een hoeve in 1587. Van een speelhuis is sprake in de 17de eeuw, dat tussen 1666 en 1678 moet afgebrand zijn. De benaming "Vuile Plas" komt pas voor vanaf de 19de eeuw.

L-vormig woonstalhuis (nok loodrecht op de straat), parallel gelegen langsschuur uit het vierde kwart van de 18de eeuw en wagenhuis uit de tweede helft van de 19de eeuw aan zuidzijde. Zuidelijke voorgevel woonhuis van dubbelhuistype: vier traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (mechanische pannen); deurtravee verhoogd met rechthoekig laadluik onder zadeldak. Verankerd bakstenen gebouw op gecementeerde plint. Getraliede arduinen kruiskozijnen met steenmerk S V, tweeledige strekse ontlastingsboog; voorheen beluikt. Steekboogdeur. Onderkelderde noordgevel met kloosterkozijnen bij opkamer, rechthoekige vensters en kelderopeningen met arduinen dorpels; twee vloeraflopen. Gecementeerde westgevel met half gedicht kloosterkozijn met geprofileerde dorpels.

Tegen oostgevel, haakse monumentale driebeukige potstal onder wolfsdak (mechanische pannen), gedateerd Anno 1788 door middel van gesinterde steen in de zuidgevel. In zelfde gevel, van vier traveeën, rechthoekige vensters en luik, kloosterkozijnen met arduinen dorpels, uilengaten en oculus in de top. Rechthoekige deur met bovenlicht en rechthoekige poort met houten latei. Aanbouwsel onder lessenaarsdak (Vlaamse pannen) met rechthoekige nieuwe stalvensters in oostgevel. Tegen westgevel woonhuis kleine stalling onder afgewolfd dak (Vlaamse pannen); zuidgevel van drie traveeën met rechthoekige poort en deur (houten lateien), laatstgenoemde in aanbouwseltje.

Bakstenen langsschuur van vijf traveeën onder half zadel- en half schilddak (oorspronkelijk schilddak), (Vlaamse pannen). Vernieuwde muur aan oostgevel, bakstenen pilasters op hoeken. Steekboogvenstertjes en deuren. Rechthoekige poorten onder houten lateien (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2023b).

3.2 HISTORISCHE KAARTANALYSE

3.2.1 Ferraris

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden van Graaf de Ferraris (1771-1777) (Figuur 3) zijn verschillende hoeves te zien, onder andere de Vuilen Plashoeve en Baddenbroekse hoeven (vandaag biologisch landbouwbedrijf Groene Aap bv). Het grootste deel van het huidige beheerplangebied was in landbouwgebruik (akker). De akkers waren door houtkanten & bomenrijen omzoomd. Enkel het uiterste noorden was in deze periode bos.

De Edegemse beek is ook herkenbaar op de kaart. De waterloop volgt vandaag de dag min of meer hetzelfde traject als ten tijde van Ferraris. Ook de Groeningelei staat op de kaart afgebeeld.

3.2.2 Vandermaelen

Vandermaelen (1854) (Figuur 4) geeft relatief weinig verschil weer ten opzichte van de tijden van Ferraris. Het bosgedeelte in het noorden van het beheerplangebied is iets uitgebreid langsheen de Edegemse beek in westelijke richting. Echter valt wel een ontbossing te zien ten oosten van het beheerplangebied t.o.v. Ferraris.

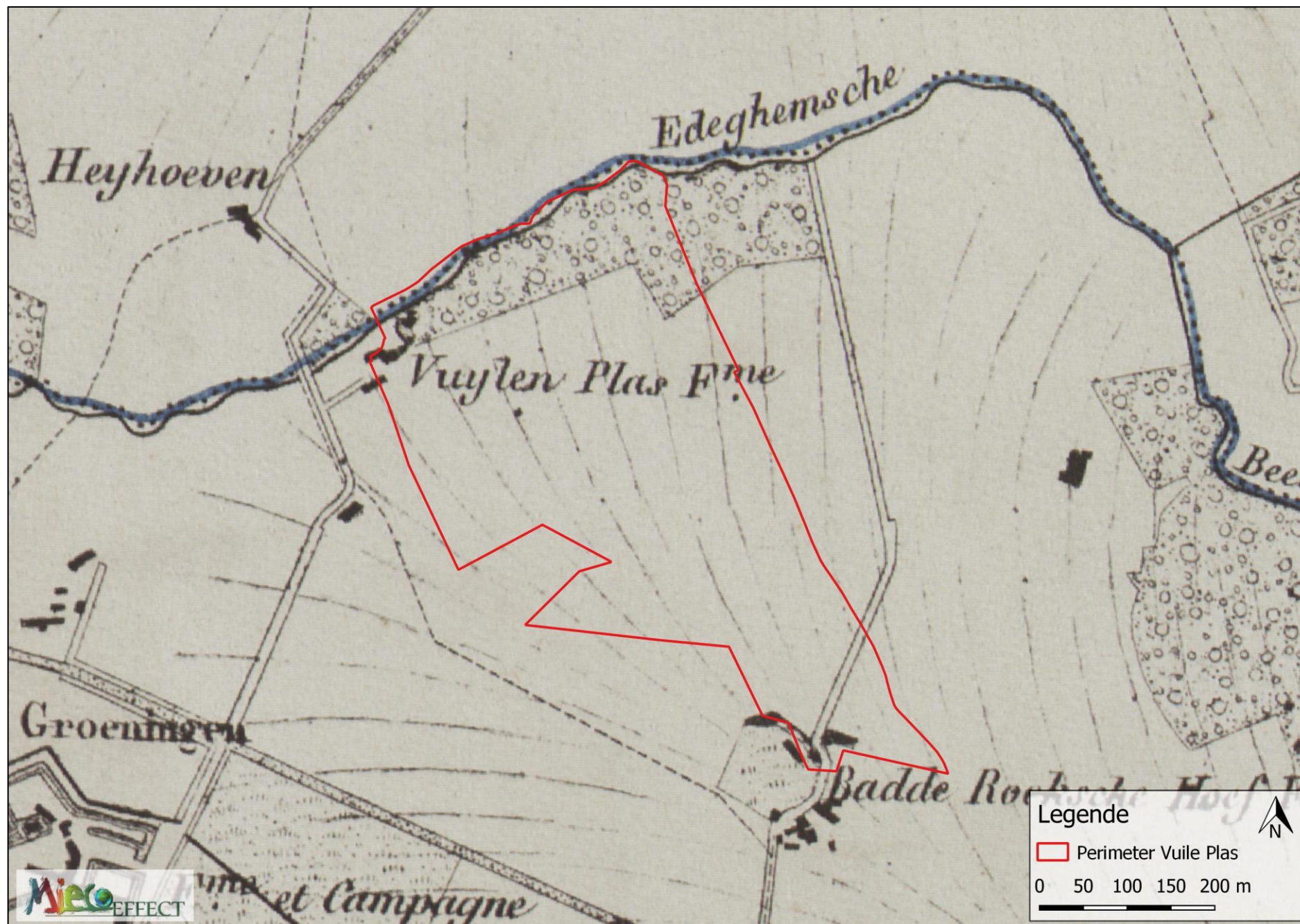
3.2.3 Oude topografische kaarten

Wanneer oudere topografische kaarten worden geraadpleegd wordt de evolutie binnen het beheerplangebied nog duidelijker. Op de topografische kaart Hoboken 15/7 "1914 – 1922" (NGI, 2023) is vlak ten noorden van de 'Baddenbroekse hoeven ± 4 ha bos ontwikkeld, met tussen dit bos en de hoeven een grasland (gedifferentieerd van akkergebied). Op diezelfde kaart is helemaal ten noorden van het beheerplangebied een deel bos verdwenen (ten zuiden van de Edegemse beek), wat in tijden van Vandermaelen nog aanwezig was. Het bos heeft plaatsgemaakt voor een valleigrasland. Ook zijn er meer dreven of paden in het noorden van het beheerplangebied zichtbaar, dewelke vandaag vermoedelijk nog voor een deel aanwezig zijn, op basis van terreinbevindingen.

Op een oudere topografische kaart van het MGI "15/7 - 8 Hoboken – Kontich" (1969) (NGI, 2023) zijn er zichtbaar meer graslanden aanwezig (voornamelijk rondom het bos net ten noorden van de Baddenbroekse hoeven). Op deze topografische kaart is ook reeds een eerste gracht (vandaag een niet geklasseerde gracht) aanwezig die langs het eerdergenoemde bosje van zuidoost naar noordwest loopt en aansluit op de Edegemse beek. De gracht loopt bij deze ten oosten van het bosje.

Figuur 3. Situering Vuile Plas t.o.v. de Ferraris kaart - Kabinetkaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, 1771 - 1778.

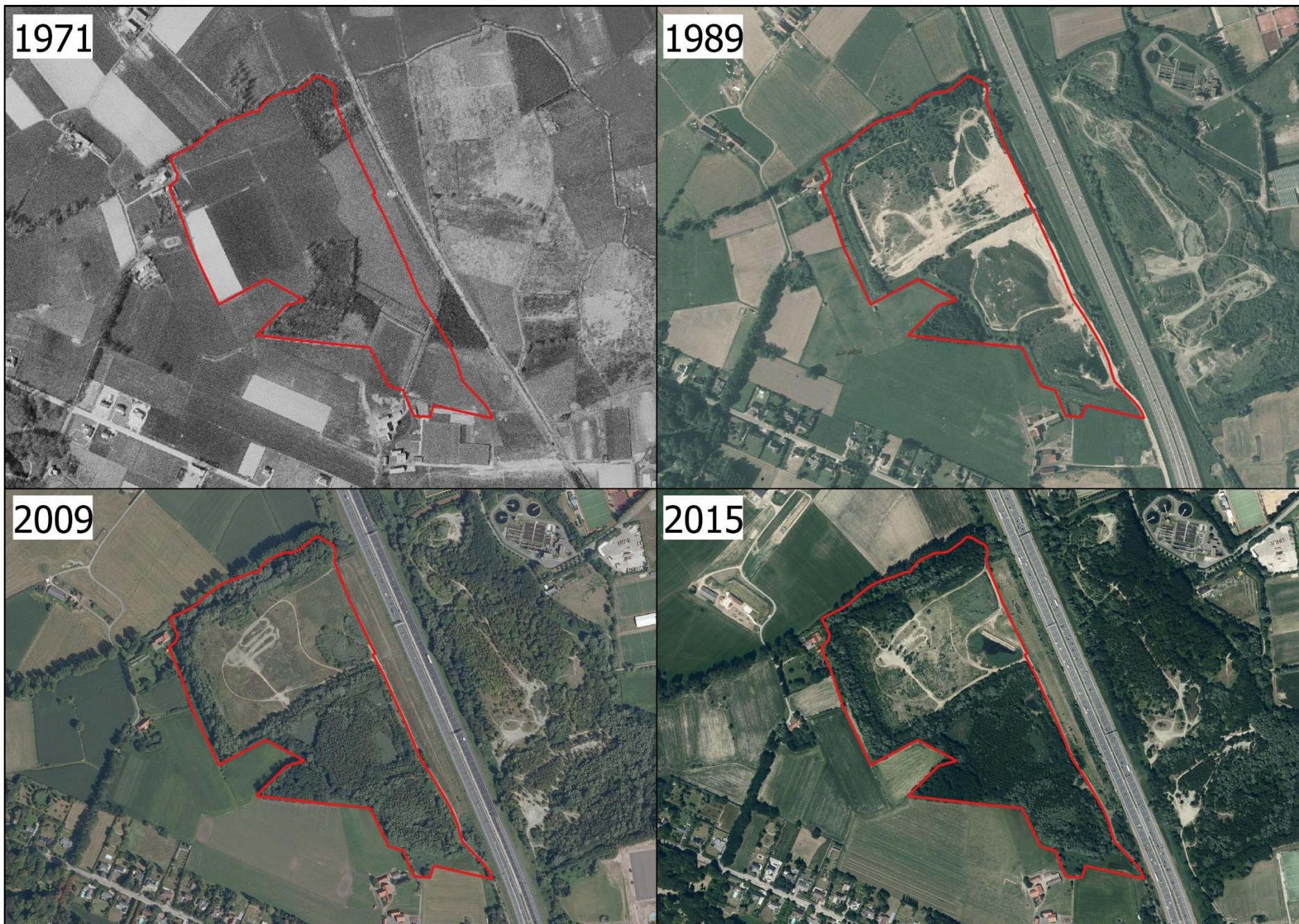
Figuur 4. Situering Vuile Plas t.o.v. Vandermaelen kaart, *Cartes topographiques de la Belgique*, 1846 - 1854.

3.2.4 (Oude) luchtfoto's

Oude luchtfoto's kunnen een goed beeld geven van (recente) veranderingen in het landschap. Hieronder zijn op Figuur 5 een aantal luchtfoto's weergegeven van het studiegebied waardoor een reis doorheen de tijd wordt geschetst.

In 1971 was het gebied nog grotendeels in landbouwgebruik. De snelweg was nog niet aangelegd en ook ten oosten van het studiegebied was het land voornamelijk landbouwgebied (vandaag Park Zandbergen). Er hadden in deze tijd ook nog geen grondaanvullingen plaatsgevonden. Centraal en in het noorden van het studiegebied waren 2 relatief kleine stukken bos gelegen. Het bos in het noorden gelegen was in een ver verleden (cf. Ferraris) veel groter dan wat er op dit beeld nog van overblijft. Centraal gaat het om het stukje bos dat vandaag als habitat 9120 gekarteerd wordt.

In de periode 1989 zijn er duidelijk wel grondwerken uitgevoerd. Deze zijn afkomstig van de aanleg van de E19. Initieel ging deze plaats (alsook de Edegemse Bergen) aansluiten op de Antwerpse Grote Ring. Deze kwam er uiteindelijk niet. In een later fase is nog eens 250 000 m³ grond, afkomstig van werkzaamheden aan de Antwerpse Ring, gestort op deze gronden (Forier, 2003).

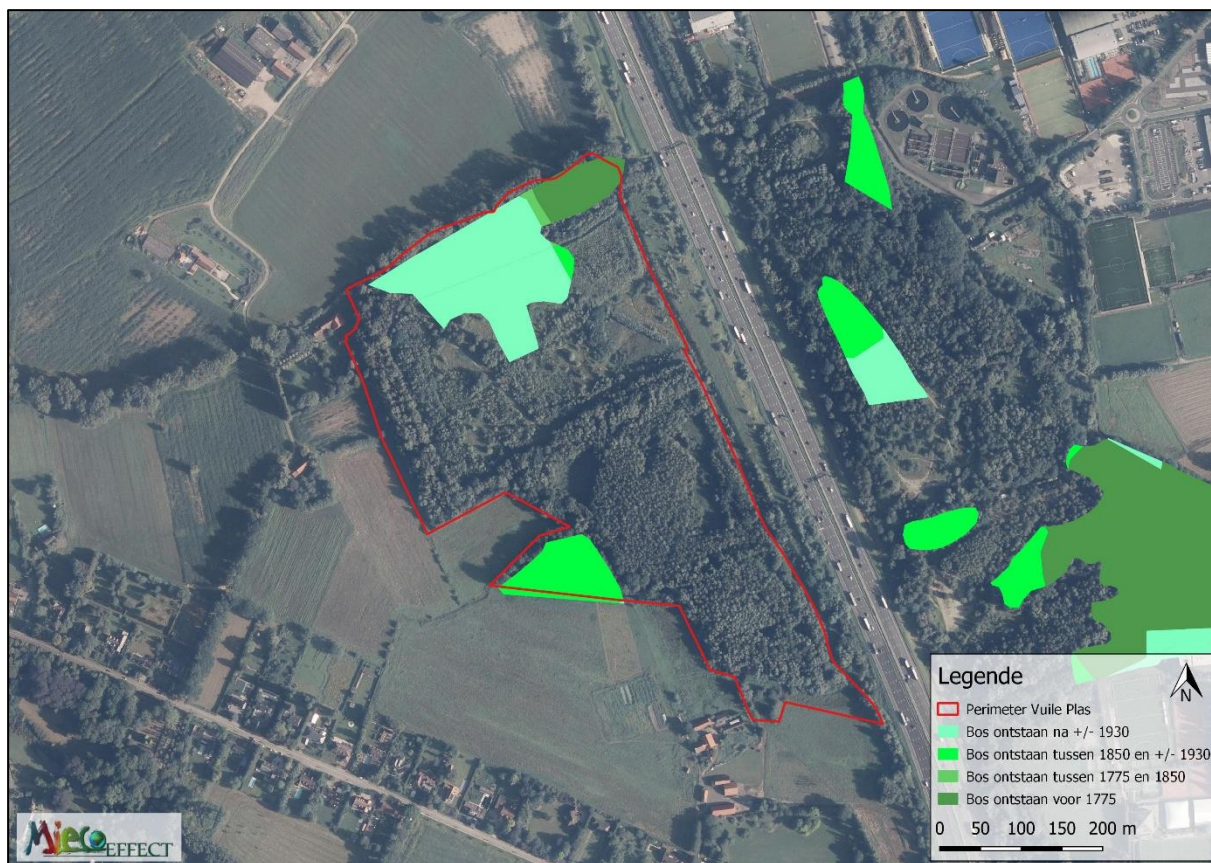

Figuur 5. Situering en 'reis doorheen de tijd' a.d.h.v. oude luchtfoto's (zomeropnames), respectievelijk 1971, 1989, 2009 & 2015.

3.3 BOSLEEF TIJDSKAART

De bosleef tijdskaat (Figuur 6) geeft in grootteorde weer in welke periode ongeveer de (meeste) bossen zijn ontstaan. Het is een vereenvoudigde weergave van een combinatie van kaartmateriaal (Ferraris, Vandermaelen, topografische kaart 1910-1940 en de actuele bebossing volgens de boskartering anno 2001) (ANB, 2023).

Volgens de bosleef tijdskaat liggen er in het beheerplangebied zowel oude als jonge bossen. Gezien het sterk vergraven karakter van het grootste deel van het gebied, is het niet verwonderlijk dat het aandeel oude boslocaties erg beperkt is. Een beperkt deel ervan is vandaag de dag zelfs geen bos meer. Het driehoekig bosperceel in het zuiden (tussen 1850 en 1930) en zeer kleine relictten in het noorden (voor 1775, tussen 1775 en 1850 en tussen 1850 en 1930) blijven over wat betreft 'oude' boslocaties. Het grootste deel van het bos in het noorden van het beheerplangebied is een jonger bos, ontstaan na 1930.

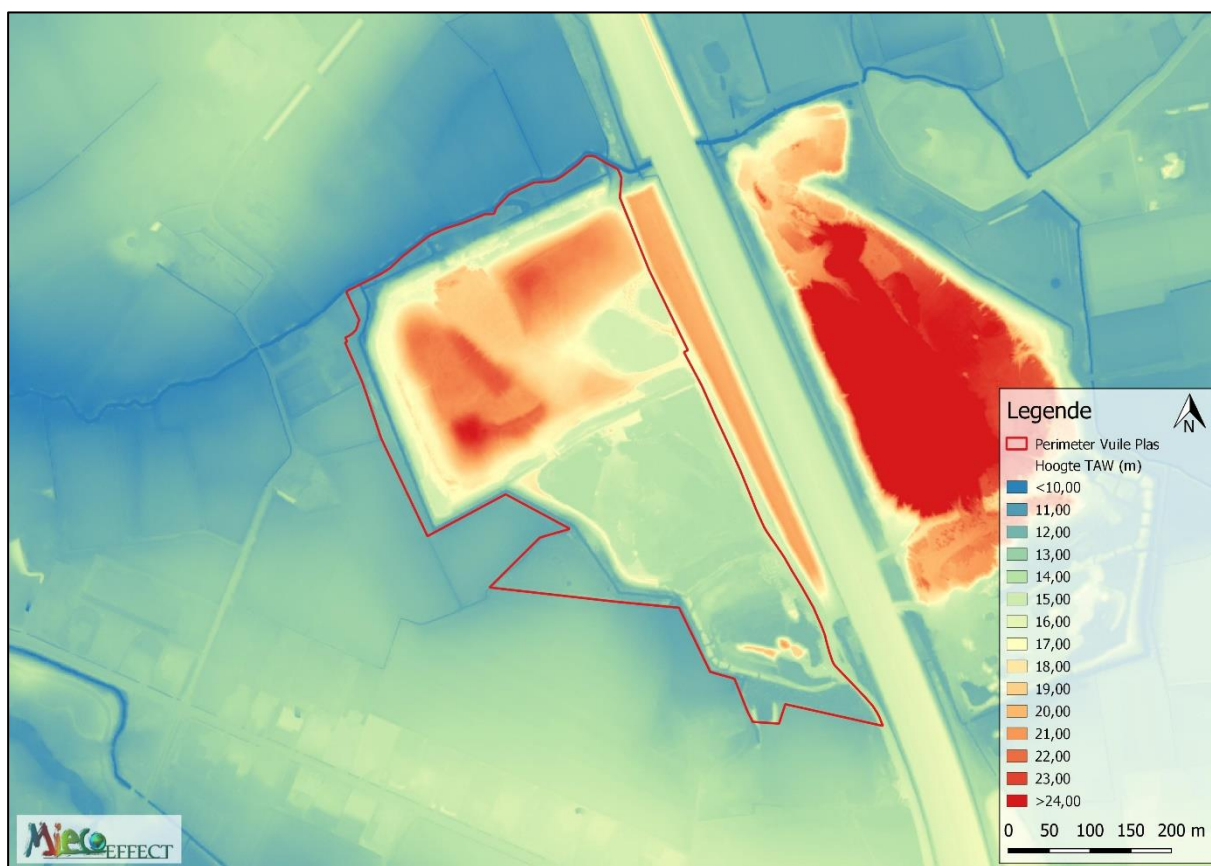

Figuur 6. Overzichtskaat bosleef tijd.

4 OMSCHRIJVING VAN HET ABIOTISCHE MILIEU

4.1 RELIËF

Vergeleken met de relatief vlakke omgeving, is het reliëfverschil in het gebied de Vuile Plas erg groot. Dit komt uiteraard door stockage van gronden tijdens verschillende werken (onder andere de E19, R1 - Ring rond Antwerpen, De Leien, enz.). Er werd een talud aangelegd langs de snelweg E19. Verder werd het noordelijk deel opgehoogd, met een kleine laagte tussen 2 hogere aangevulde delen. In het zuidelijk deel zijn de ophogingen eerder beperkt. Er werd wel een soort 'wal' rondom het gebied aangelegd. De verschillende plassen/laaggelegen rietzones in het zuid-/oostelijk deel zijn eveneens zichtbaar op het digitaal terreinmodel.

Figuur 7. Reliëfkaart (DHMVIIDTMRAS1m).

4.2 BODEM EN GEOLOGIE

Voor de opgehoogde delen is de bodemkaart uiteraard niet relevant. Als we het zuidelijke, niet opgehoogde deel in beschouwing nemen, dan is de bodem deels vochtig en deels nat zandleem. Het meest zuidelijke gedeelte is het natst op basis van de bodemkaart (Figuur 8).

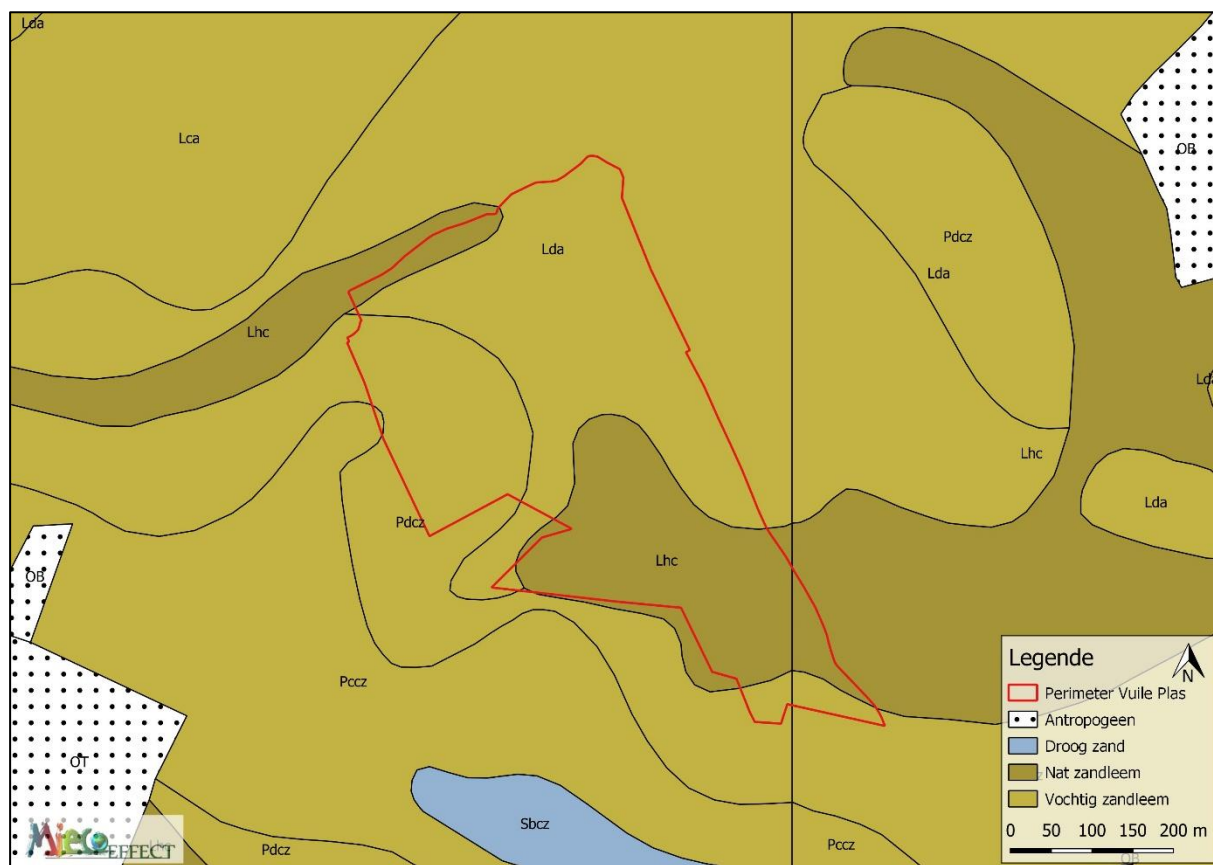
Volgende bodems komen voor:

Lda: Matig natte zandleembodem met textuur B horizont;

Lhc: Natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont;

Pdcz: Matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont;

Pccz: Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.

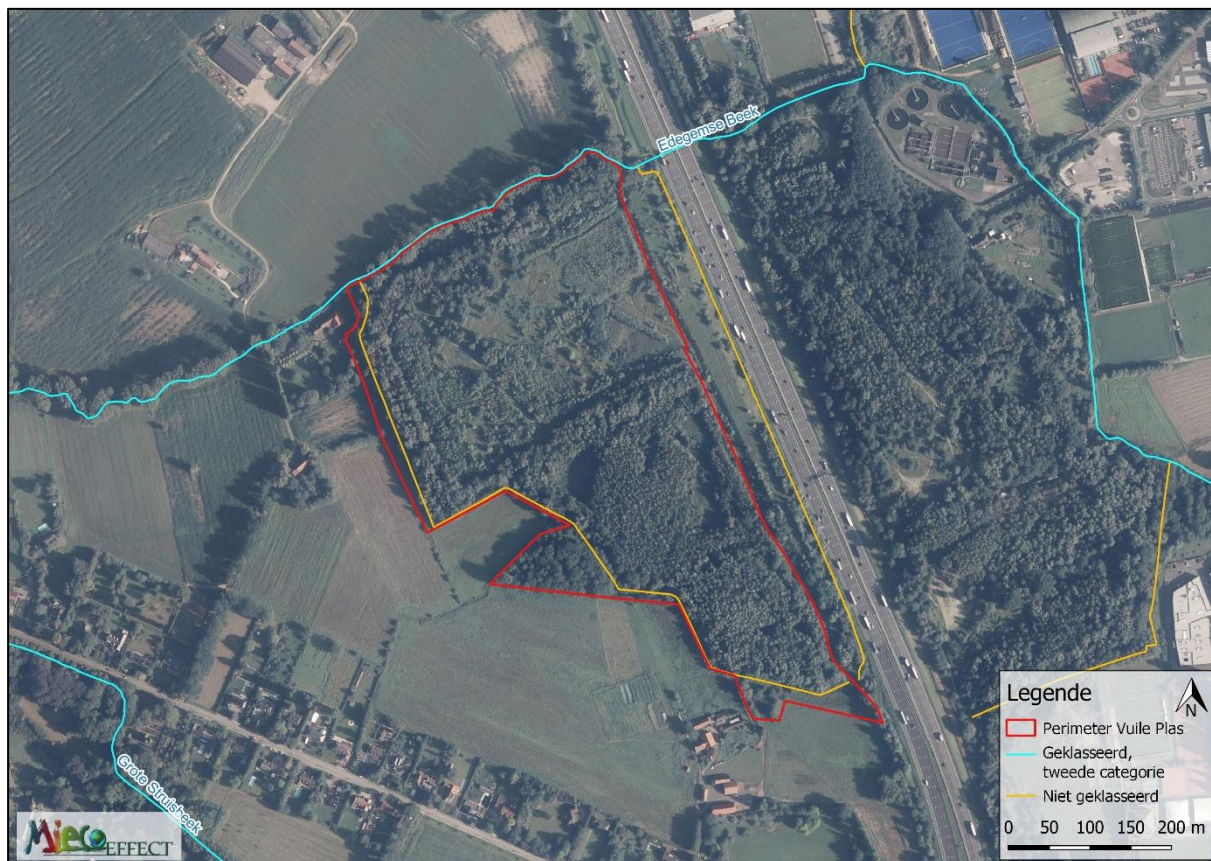

Figuur 8. Bodemkaart.

4.3 HYDROLOGIE

Ten noorden van het gebied stroomt de Edegemse Beek, een waterloop die ook op historische kaarten terug te vinden is. Deze waterloop stroomt af in westelijke richting.

Het gehele gebied Vuile Plas is omsloten door beken/grachten. In het uiterste zuiden vertrekken 2 beken (niet geklasseerd), één ten westen binnen het gebied en één ten oosten net buiten het gebied langsheen de snelweg. Deze twee beken monden beiden uit in de Edegemse Beek (Figuur 9).

Figuur 9. Vlaamse Hydrografische Atlas.

5 OMSCHRIJVING VAN HET BIOTISCH MILIEU

5.1 BESCHRIJVING VAN DE ACTUELE VEGETATIE

In september 2021 is het volledige beheerplangebied door het studiebureau Mico-effect gekarteerd volgens de BWK+ -methodiek. De laatste kartering dateert immers van 1998. Deze herkartering resulteert in een actuele vegetatiekaart, gebiedsdekkend voor het hele gebied. Figuur 10 geeft de geactualiseerde BWK-kaart (BWK+) weer. Hieraan gekoppeld werd een geactualiseerde habitatkaart opgemaakt (Figuur 11). Indien van toepassing werd het overeenkomstig Europees habitattype of regionaal belangrijk biotoop toegekend. Tabel 2 geeft hiervan een overzicht met de respectievelijke oppervlakte.

Figuur 10. Biologische waarderingskaart (BWK+ update 2021).

5.1.1 Vegetatiekartering projectgebied (actualisatie BWK en habitatkaart)

De Biologische Waarderingskaart vormt de basis voor het behoud van de huidige natuurwaarde. Om vinger aan de pols te kunnen houden worden de belangrijkste gebieden (delen binnen SBZ) periodiek gekarteerd. Bij deze periodieke herkartering wordt tevens de staat van instandhouding van de aanwezige Europese habitats bepaald (§5.1.3).

Tabel 2 geeft een overzicht van de op het terrein aangetroffen BWK-codes met hun oppervlakteaandeel.

Bij vergelijking van de BWK+ met de kartering die grotendeels dateert van 1998, valt op te merken dat in de oorspronkelijke BWK kartering de eutrofe waterplas (momenteel gedegradeerd/verland) in

inventarisatie-eenheid 8 niet is opgenomen (oorspronkelijk verdeeld over inventarisatie-eenheid 3, 4 en 8). Omdat het toch om een totaal verschillende vegetatie gaat en dit gedeelte, in tegenstelling tot de rest van inventarisatie-eenheid 3 & 4, niet is opgehoogd, werd beslist om dit als een aparte inventarisatie-eenheid op te nemen. Verder werden de contouren van de BWK-eenheden van inventarisatie-eenheid 3 en 4 geactualiseerd naar de huidige dominantie van ofwel ruigte/verruigd grasland dan wel struweel en boomopslag. Ook de biologisch zeer waardevolle zone centraal gelegen werd iets uitgebreid naar het zuiden aangezien daar eveneens enkele rietlandvegetaties gelegen zijn. In inventarisatie-eenheid 6 werd qs- omgevormd naar qs. Tenslotte werd in inventarisatie-eenheid 5 de BWK-code qb- veranderd in qs- en samengevoegd met de overige delen van deze eenheid. Voor de overige delen was de BWK+ complementair aan de voormalige BWK-kartering.

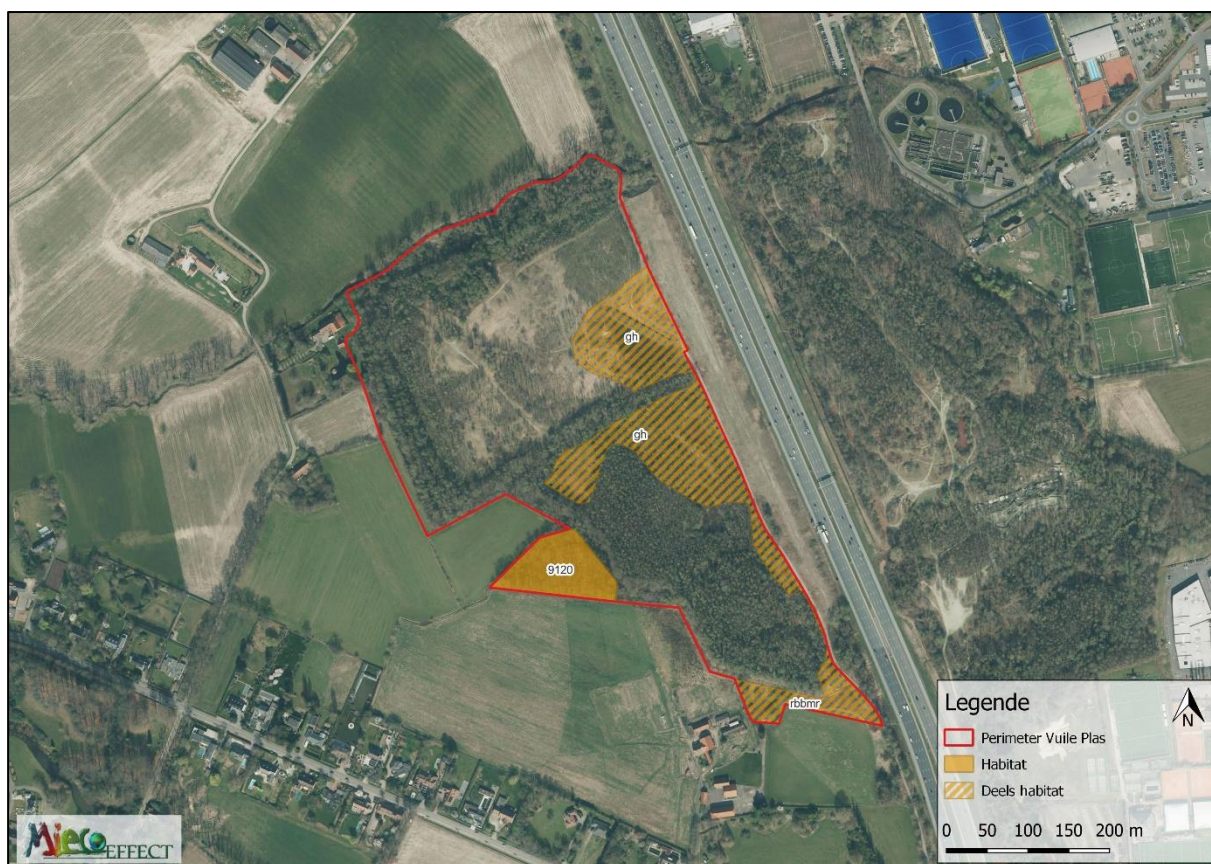
Tabel 2. Overzicht van de actuele vegetatietypes en habitattypes in de Vuile Plas (op basis van actualisaties van terreinwerk voorjaar 2021).

Omschrijving	Habitatype/rbb	BWK-typologie	Oppervlakte	Aandeel (%)
Bossen en struwelen				
<i>Zuur eikenbos</i>	9120	qs	0,81	4,01
<i>Zuur eikenbos</i>	gh	qs° + bet (+ kz)	6,95	34,39
<i>Populierenaanplant op (vrij) droge grond met struikgewas (hier gedegradeerd vochtig wilgenstruweel)</i>	gh	lsb (+ sf°)	0,79	3,90
<i>Opslag van allerlei aard</i>	gh	sz + sal (+ kz)	8,16	40,38
Ruigtes en pioniersvegetaties				
<i>Ruderaal ruigte of pioniersvegetatie</i>	gh	ku / kub	1,92	9,50
Open water				
<i>Eutroof water</i>	gh	ae°	0,02	0,10
Moerassen				
<i>Rietland</i>	rbbmr	mr (+ kb) / mr	1,39	6,88
Urbaan gebied				
<i>Open bebouwing in omgeving met veel natuurlijke begroeiing</i>	gh	un	0,17	0,84

5.1.2 Actualisatie habitatkaart

5.1.2.1 Methodiek

De habitatkaart is een kaart die het voorkomen van Europese habitattypes in Vlaanderen ruimtelijk weergeeft. Door (natuur-) beheer en natuurlijke successie is dit spreidingspatroon van Europese natuur in Vlaanderen aan voortdurende verandering onderhevig. Om zeker te zijn dat het in beeld te brengen beheer vertrekt van de reële situatie op het terrein werd de habitatkaart door ons geactualiseerd. De actualisatie van de habitatkaart vond gelijktijdig plaats met de BWK+ -kartering. Zo werd tijdens het terreinbezoek ook gekeken naar de reeds aanwezige, al dan niet goed ontwikkelde Europese habitats in het gebied. De huidige habitatkaart is weergegeven in Figuur 11. Op de figuur is telkens enkel het eerste Europese habitatype weergegeven.

Figuur 11. Habitatkaart (update 2021).

In onderstaande paragrafen worden de binnen het beheerplangebied voorkomende habitattypes, regionaal belangrijke biotopen en vegetaties besproken.

5.1.2.1.1 Bossen en struwelen

5.1.2.1.1.1 Eiken-Beukenbossen op zure bodems (9120)

Binnen het beheerplangebied komt op 1 locatie (6) eiken-beukenbos voor, dat als habitatwaardig wordt aanzien (voornamelijk door de bosleeftijd) en vertegenwoordigd een kleine 4% van de totale oppervlakte. De boomlaag echter wordt vooral gedomineerd door Amerikaanse eik. Verder komen ook zomereik, gewone esdoorn en ruwe berk voor. Her en der komen ook (oude) schietwilgen voor, zwarte els, een enkele gewone es en cultuurpopulier. De struiklaag is niet bepaald sterk vertegenwoordigd naast

enkele opschietende Amerikaanse eiken en gewone esdoorn. Ook wilde lijsterbes komt sporadisch voor. De kruidlaag wordt in bijna het ganse bos gedomineerd door bramen, dewelke vermoedelijk de onderliggende kruidachtige vegetatie onderdrukken.

5.1.2.1.1.2 *Zuur eikenbos (gh)*

In inventarisatie-eenheid 5 is een niet-habitatwaardig zuur eikenbos aanwezig, voornamelijk gedomineerd door berk met her en der ene zomereik. In dezelfde zone komt ook wat opslag van zwarte els voor en wilg voor. Het geheel wordt ook hier quasi volledig gedomineerd door bramen, waardoor de typische kruidlaag voor eiken-beukenbos op zure bodem ontbreekt (of verdrongen is).

5.1.2.1.1.3 *Populierenaanplant op (vrij) droge grond met struikgewas (hier gedegrademd vochtig wilgenstruweel) (gh)*

Vlak naast de Edegemse beek, in inventarisatie-eenheid 2, komt voornamelijk cultuurpopulier in de boomlaag voor met een onderetage van wilg, vergezeld door enkele zwarte elzen, hazelaar, met vlier en rode kornoelje in de struiklaag. De kruidlaag wordt volledig gedomineerd door braam.

(Invasieve) exoten zoals reuzenbalsemien, Japanse duizendknoop en vlinderstruik worden hier ook waargenomen, vermoedelijk door aanvoer vanuit de Edegemse beek.

5.1.2.1.1.4 *Opslag van allerlei aard (gh)*

Het overgrote deel van het beheerplangebied wordt gedomineerd door struweelopslag (3, 4 & 7), van zowel wilg en berk als ratelpopulier en robinia. Deze laatste kan op bepaalde plekken behoorlijk domineren.

5.1.2.1.2 **Ruigtes en pioniersvegetaties**

5.1.2.1.2.1.1 *Ruderaal ruigte of pioniersvegetatie (gh)*

In inventarisatie-eenheid 3 is naast struweelopslag de open ruderaal ruigte met pioniersvegetatie het meest voorkomend. Naast de open vegetatie, met allicht veel potentieel tot ontwikkeling van schralere graslandvegetaties, schiet verspreid ratelpopulier en robinia uit.

5.1.2.1.3 **Open water**

5.1.2.1.3.1 *Eutroof water (gh)*

Binnen het beheerplangebied komt op 1 locatie niet-habitatwaardig eutroof water voor (8). Deze plas valt momenteel jaarlijks droog en wordt gedomineerd door de aanwezigheid van de invasieve exoot watercrassula.

5.1.2.1.4 **Moerassen**

5.1.2.1.4.1 *Rietland (rbmnr)*

Op 2 locaties komen rietvegetaties voor. Namelijk volledig gedomineerd in inventarisatie-eenheid 1 en voor een (groot) deel aanwezig in inventarisatie-eenheid 7. Dit zijn voornamelijk de verlande poelen die ooit aanwezig waren en met uitbreiding de oeverzone (omzoomd door wilgenstruweel).

5.1.2.1.5 Urban gebied

5.1.2.1.5.1 Open bebouwing in omgeving met veel natuurlijke begroeiing (gh)

In inventarisatie-eenheid 10 komt een open bebouwing met tuin voor in overgang naar het bosgedeelte. Een gedeelte van deze tuin betreft eigendom van AWV.

5.1.3 Lokale Staat van Instandhouding

Voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding (LSVI) werd gebruik gemaakt van de beoordelingstabellen van Oosterlynck, et al. (2020), waarbij een onderverdeling tussen een 'gunstige' en 'ongunstige' staat van instandhouding gemaakt is. Voor het plangebied werd de LSVI in 3 inventarisatie-eenheden bepaald m.b.v. de ODK-collect applicatie (zie onderstaand overzicht). Het resultaat van deze beoordeling is terug te vinden in Tabel 3.

Volgende habitattypes werden beoordeeld:

9120: Eiken-Beukenbossen op zure bodems: 1 (IE 6);

rbbmr: Rietland en andere Phragmiton-vegetaties: 2 (IE7 & IE8).

De beoordeling conform de ODK-collect app steunt op 3 van elkaar te onderscheiden criteria, namelijk 'kenmerkende soorten', 'structuurkenmerken' en 'verstoringindicatoren'.

De globale beoordeling van de staat van instandhouding van het aanwezige habitattype gebeurt in twee fases. In de eerste fase wordt een beoordeling gegeven voor elk van de hoger aangehaalde criteria afzonderlijk. Hierbij wordt het one-out-all-out-principe gehanteerd, waarbij de slechtste score meegenomen wordt. In een tweede fase gebeurt de beoordeling criteria-overschrijdend.

Een overzicht van de beoordeling van de verschillende habitattypes met de oorzaken tot een ongunstige staat van instandhouding is weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3. Habitattypes volgens LSVI: beoordeling en oorzaken.

Habitattype/rbb	Kenmerkende soorten	Structuurkenmerken	Verstoringsindicatoren	Oorzaken
9120	Ongunstig	Gunstig	Ongunstig	- Sleutelsoorten kruidlaag - Sleutelsoorten boom- en struiklaag - Verruiging - Invasieve exoten (houtig)
rbbmr	Gunstig	Geen beoordeling	Gunstig	

Eén van de twee habitatvlekken bevindt zich momenteel in een gunstige staat van instandhouding.

Echter betreft bovenstaande beoordeling conform het one-out-all-out principe, een eerder **streng benadering**. Het geeft een weinig genuanceerd beeld van de huidige toestand, doordat er maar 2 uitgangssituaties zijn, namelijk gunstig en ongunstig. Om al enige nuancering aan te brengen is de indicatie 'meestal', indien relevant, nog toegevoegd.

5.2 FLORA

5.2.1 Flora

Binnen het beheerplangebied komen momenteel 8 Rode Lijstsoorten (Van Landuyt, Vanhecke and Hoste, 2006), (De Beer and Van Landuyt, 2019) voor en 11 zeldzame tot zeer zeldzame inheemse soorten die niet op de rode lijst staan.

Tabel 4. Overzicht bijzondere florasoorten.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Inventarisatie-eenheid
Duits viltkruid	<i>Filago vulgaris</i>	Ernstig bedreigd	3
Geschubde mannetjesvaren	<i>Dryopteris affinis</i>	Bedreigd	5, 7
Akkerandoorn	<i>Stachys arvensis</i>	Kwetsbaar	8
Scheve hoornbloem	<i>Cerastium diffusum</i>	Bijna in gevaar	-
Rode ogentroost	<i>Odontites vernus</i>	Bijna in gevaar	3
Stijve naaldvaren	<i>Polystichum aculeatum</i>	Bijna in gevaar	2, 7
Zachte naaldvaren	<i>Polystichum setiferum</i>	Bijna in gevaar	4, 5, 7, 10
Mottenkruid	<i>Verbascum blattaria</i>	Bijna in gevaar	7, 8
Muurbloemmosterd	<i>Coincya monensis</i>	-	7
Hokjespeul	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	-	3, 4, 7, 8
Ruige lathyrus	<i>Lathyrus hirsutus</i>	-	3
Smalle rolklaver	<i>Lotus corniculatus subsp. tenuis</i>	-	4
Glanzige ooievaarsbek	<i>Geranium lucidum</i>	-	5, 7
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>	-	5, 7, 8
Baardgras	<i>Polypogon monspeliensis</i>	-	5, 8
Meelbes	<i>Sorbus aria</i>	-	4, 5
Bonte luzerne	<i>Medicago x varia (M. falcata x M. sativa)</i>	-	8
-	<i>Dryopteris affinis subsp. affinis</i>	-	4, 5, 7
-	<i>Dryopteris affinis subsp. borrieri</i>	-	5, 7

Overige vermeldenswaardige soorten zijn margriet (3, 4, 7, 8), knoopkruid (3, 4, 5, 8), veldlathyrus (4, 5, 7, 8), rapunzelklokje (7), glad walstro (3, 8), wilde kamperfoelie (4, 5, 7), valse salie (5), gewone salomonszegel (4, 6, 7), adelaarsvaren (5, 7), drienerfmuur (4, 5), bosanemoon (5, 6), hulst (4, 5), framboos

(4, 7), veelbloemige veldbies (8), vingerhoedskruid (4), gevlekte aronskelk (2, 4), boszegge (5), muskuskruid (6), groot heksenkruid (5), hangende zegge (2), zwarte bes (5), smalle stekelvaren (5, 7), mannetjesvaren (4, 5, 7, 8, 10), grote muur (5), wilde kardinaalsmuts (5), gewoon speenkruid (2, 5, 6), ruwe smele (6), schaduwgras (5), heggendoornzaad (5), gewone vogelmelk (4, 5), tongvaren (4, 5, 7), moesdistel (5), gele ganzenbloem (8), bleekgele droogbloem (8), heelblaadjes (3, 4, 5, 7, 8), gele morgenster (5), veelkleurig vergeet-mij-nietje (5, 7), zompvergeet-mij-nietje (3, 4, 5, 8), moerasvergeet-mij-nietje (8), pinksterbloem (1, 4, 5, 7, 8), vroegeling (4), grasklokje (3), echte koekoeksbloem (3, 4, 8), grote muur (5), valse voszegge (8), pluimzegge (3), hoge cyperzegge (5, 8), blaaszegge (3), borstelbies (3, 5, 8), lidrus (5), heksenmelk (3, 4), hazenpootje (5, 7, 8), liggende klaver (3, 7, 8), aalbes (2, 5), gevleugeld hertshooi (8), gele lis (3, 4, 5, 7, 8), zomprus (4, 8), knolrus (8), zeegroene rus (3, 4, 5, 7, 8), waterpostelein (5, 7), grote kattenstaart (3, 4, 5, 7, 8), muskusaasjeskruid (3, 4, 5, 8), blauwe waterereprijs (8), moerasbeemdgras (7), dotterbloem (1, 5, 8).

5.2.2 Exoten

In heel wat inventarisatie-eenheden werden (invasieve) exoten aangetroffen. Het gaat vooral om valse acacia (IE 3, 4) en Japanse duizendknoop (2). In mindere mate werden ook reuzenbalsemien (2) en vlinderstruik (2) aangetroffen. In een van de poelen werd massaal watercrassula (8) aangetroffen. Op 1 plaats werd 1 exemplaar rododendron (7) aangetroffen. Daarnaast komen er ook nog wat 'exoten' of aangevoerde soorten voor, wat allicht te maken heeft met de aangevoerde grond, maar op zich vaak al ingeburgerd zijn in Vlaanderen (bv. zwart tandzaad) of als individu geen schade berokkenen in tegenstelling tot andere invasieven.

5.3 FAUNA

5.3.1 Broedvogels

Binnen de Vuile Plas zijn reeds 104 verschillende soorten vogels waargenomen. Onderstaande Tabel 5 geeft een overzicht van de vermeldenswaardige broedvogels met Rode Lijst (Devos *et al.*, 2016) indicatie weer. Slechts 1 van de voorkomende broedvogels geniet tevens Europese bescherming, namelijk ijsvogel. Als habitattypische soorten (De Knijf and Paelinckx, 2012a) kunnen volgende voorkomende soorten genoteerd worden: watersnip (6410, 6430, 7140), tapuit (2130, 2310), graspieper (6120), nachtegaal (2160, 91E0), havik (9110, 9120, 9130, 9160, 91E0), houtsnip (9160), boompieper (2310, 6210, 9190), dodaars (3130), bosuil (9110, 9120, 9130, 9150, 9160, 91E0), bosrietzanger (6430), braamsluiper (2160), boomklever (9110, 9120, 9130, 9150, 9160, 91E0), kleine bonte specht (2180).

Tabel 5. Overzicht bijzondere broedvogels.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	Ernstig bedreigd
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>	Ernstig bedreigd
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Ernstig bedreigd
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	Bedreigd
Ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	Kwetsbaar

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Kwetsbaar
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Kwetsbaar
Goudhaan	<i>Regulus regulus</i>	Kwetsbaar
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	Kwetsbaar
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	Kwetsbaar
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>	Kwetsbaar
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	Bijna in gevaar
Tafeleend	<i>Aythya ferina</i>	Bijna in gevaar
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	Bijna in gevaar
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	Bijna in gevaar
Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>	Bijna in gevaar
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>	Bijna in gevaar
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	Bijna in gevaar
Cetti's zanger	<i>Cettia cetti</i>	Bijna in gevaar
Tuinfluit	<i>Sylvia borin</i>	Bijna in gevaar
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Bijna in gevaar
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Momenteel niet in gevaar
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	Momenteel niet in gevaar
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>	Momenteel niet in gevaar
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	Momenteel niet in gevaar
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	Momenteel niet in gevaar
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	Momenteel niet in gevaar
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>	Momenteel niet in gevaar
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	Momenteel niet in gevaar
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	Momenteel niet in gevaar
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	Momenteel niet in gevaar
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	Momenteel niet in gevaar

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	Momenteel niet in gevaar
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Momenteel niet in gevaar
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	Momenteel niet in gevaar
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Momenteel niet in gevaar
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>	Momenteel niet in gevaar
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	Momenteel niet in gevaar
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	Momenteel niet in gevaar
Vuurgoudhaan	<i>Regulus ignicapilla</i>	Momenteel niet in gevaar
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	Momenteel niet in gevaar
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	Momenteel niet in gevaar
Kleine bonte specht	<i>Dryobates minor</i>	Momenteel niet in gevaar

Overige vermeldenswaardige soorten die binnen het gebied waargenomen zijn, maar (vermoedelijk) geen broedvogels zijn, zijn bergeend, blauwe reiger, bokje, boomvalk, gele kwikstaart, gierzwaluw, goudhaan, keep, kievit, kokmeeuw, koperwiek, mandarijneend, putter, sijs, veldleeuwerik, witgat en zwarte ooievaar. In het gebied zijn er ook één- tot meermalige meldingen van een aantal noemenswaardige soorten vóór anno 2000, zijnde bastaardarend, buidelmees, blauwborst, matkop, duinpieper, sprinkhaanzanger en tapuit.

5.3.2 Zoogdieren

In het verleden zijn reeds 7 Rode Lijstsoorten (Maes *et al.*, 2014) binnen het beheerplangebied vastgesteld. Het gaat om bunzing (kwetsbaar), hermelijn (kwetsbaar), rosse vleermuis (kwetsbaar), dwergmuis (bijna in gevaar), Europese haas (bijna in gevaar,) konijn (bijna in gevaar), veldmuis (bijna in gevaar).

Alle vleermuissoorten zijn Europees beschermd. Naast de hierboven aangehaalde soort (rosse vleermuis), komt binnen het beheerplangebied ook nog gewone dwergvleermuis voor.

5.3.3 Reptielen en amfibieën

Binnen het gebied is Poelkikker, op de Rode Lijst (Jooris *et al.*, 2012) gecategoriseerd als 'Bijna in gevaar', vastgesteld. Deze soort geniet bovendien ook van een Europese bescherming. Poelkikker is ook nog habitattypisch voor de habitats 3110, 3130 en 3160 (De Knijf and Paelinckx, 2012a).

Overige vermeldenswaardige soorten zijn vinpootsalamander, kleine watersalamander en alpenwatersalamander.

5.3.4 Dagvlinders

Binnen de Vuile Plas zijn 23 verschillende soorten dagvlinders waargenomen, waarvan geen enkele soort op de Rode Lijst (Maes *et al.*, 2021) terug te vinden is.

Vermeldenswaardige habitattypische soorten zijn bruin blauwtje (2130) en eikenpage (9190) (De Knijf and Paelinckx, 2012b).

5.3.5 Nachtvinders

Nachtvinders werden reeds verschillende malen in het beheerplangebied geïnventariseerd met behulp van lichtvallen, feromonen en op smeer. Dit resulteerde, samen met veldwaarnemingen, in een lijst van 157 soorten, waarvan 6 zeldzame soorten (Tabel 6). Ook werd Spaanse vlag meermaals waargenomen. Deze soort geniet ook Europese bescherming.

Tabel 6. Overzicht bijzondere nachtvinders.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Fijne golfbandmoet	<i>Sitochroa verticalis</i>
Grijsrupspurpermot	<i>Eriocrania sangii</i>
Klaverwespvinder	<i>Bembecia ichneumoniformis</i>
Margrietwortelmot	<i>Dichrorampha acuminatana</i>
Vale duinrietboorder	<i>Photedes extrema</i>
Variabele elzenstelmtot	<i>Caloptilia falconipennella</i>

5.3.6 Libellen

Binnen de Vuile Plas zijn reeds 27 soorten libellen waargenomen. Hiervan staat er 1 op de Rode Lijst (De Knijf, Wils and Maes, 2021), nl. de zwarte heidelibel (bedreigd).

Naar de aanwezigheid van habitattypische soorten gaat het om bruine korenbout (3150), gaffelwaterjuffer (2190), glassnijder (3150) en weidebeekjuffer (3260) (De Knijf and Paelinckx, 2012a).

5.3.7 Sprinkhanen en krekels

In het verleden zijn 12 soorten sprinkhanen vastgesteld. Geen van deze soorten staan op de Rode Lijst (Maes *et al.*, 2017), noch soorten die habitattypisch zijn (De Knijf and Paelinckx, 2012a).

5.3.8 Bijen, wespen en mieren

In de Vuile Plas zijn 18 soorten wespen, 14 bijen en 1 mier waargenomen. Geen enkele onder hen betreft en zeldzame soort.

5.3.9 Vliegen en muggen

Binnen het beheerplangebied zijn 77 verschillende soorten vliegen en muggen waargenomen. Hiervan staan er 3 op de Rode Lijst (Van de Meutter, Opdekamp and Maes, 2021), nl. wollig gitje (kwetsbaar), donkere fopwesp (kwetsbaar) en scheefvlekplatvoetje (kwetsbaar).

Overige vermeldenswaardige soorten zijn de zeer zeldzame gestreepte kegelsteltnug en overige zeldzame soorten zoals *Cylindromyia interrupta*, ingesnoerde waterzweefvlieg, kruiskruidgitje, pluimwoudzwerper en de hottentottenvilla, een typische soort van (opgespoten) zandgronden en heideterreinen maar ook rivierduinen en kalkgraslanden.

5.3.10 Kevers

In het verleden zijn 88 soorten kevers vastgesteld. Hiervan staat er geen enkele soort op de Rode Lijst (Desender *et al.*, 2008)(Thomaes *et al.*, 2015).

Overige vermeldenswaardige zeldzamere soorten zijn de gestreepte haarwaterroofkever, *Agabus affinis*, *Agabus uliginosus*, *Graptodytes bilineatus* en *Rhantus grapii*.

5.3.11 Wantsen & cicaden

In de Vuile Plas zijn 29 soorten wantsen en cicaden waargenomen. Hiervan staat er geen enkele soort op de Rode Lijst (Lock *et al.*, 2013).

5.3.12 Geleedpotigen

Binnen het beheerplangebied zijn 44 soorten geleedpotigen vastgesteld. Hiervan staan er 3 op de Rode Lijst (Maelfait *et al.*, 1998), nl. de gewone kameleonspin (kwetsbaar), de gestreepte springspin (kwetsbaar), de brede wielwebspin (kwetsbaar),

5.3.13 Exoten

Wat betreft de aanwezigheid van exotische faunasoorten zijn vooral de vogels vertegenwoordigd, met o.a. nijlgans, mandarijneend, fazant, halsbandparkiet en stadsduif. Bij de zoogdieren is naast konijn ook zwarte rat waargenomen in het gebied.

5.4 FUNGI

Binnen het beheerplangebied zijn er sinds 2008 wel 194 soorten fungi vastgesteld. Hiervan staan er 3 op de Rode Lijst (Walley and Verbeken, 2000), nl. schotelkluifzwam (kwetsbaar), oranje berkenboleet (kwetsbaar), oranje oesterzwam (deze staat als Uitgestorven in Vlaanderen sinds laatste vondst in 1969, maar wordt toch geregeld vastgesteld). Overige vermeldenswaardige zeldzame soorten die niet door deze Rode Lijst afgedekt worden (incl. microfungi) zijn: baardige melkzwam, blauwe korstzwam, boerenwormkruidroest, bremballonetje, bremmuurspoorballonetje, eierzakje, getand breeksteeltje, klitmeeldauw, kroontjesknotszwam, roodsteelfluweelboleet, spiraalharig kwastkopje, viercellige brokkelspoorzwam, walstromeeldauw, zalmzwam, *Periconia cookei*, *Peronospora aparines*, *Peronospora myosotidis*, *Peronospora nasturtii-aquatici*, *Peronospora paula* en *Podosphaera senecionis*.

6 TOEGANKELIJKHEID

6.1 HUIDIG GEBRUIK EN TOEGANKELIJKHEID

In het beheerplangebied zijn geen officiële recreatieve routes gelegen, maar dat betekent niet dat het gebied niet bezocht wordt. Het is erg in trek als wandelzone bij de omwonenden, al dan niet met honden. Er zijn een aantal paden doorheen het gebied. In de meer open plekken in het noordelijk deel van het beheerplangebied zijn er meerdere paden spontaan gevormd door de wandelaars. Er zijn geen aanduidingen van de wandelpaden. Ook bij mountainbikers is het gebied een geliefde plek, onder andere door de talrijke reliëfverschillen in het terrein. Heel wat mountainbikepaadjes zijn dan ook doorheen de tijd gevormd en uitgesleten in de taluds (met vermoedelijk geen rechtsgeldige aanduidingen (zie Figuur 12).

Figuur 12. Aanduiding 'clandestiene' MTB-route.

BIBLIOGRAFIE

- ANB (2023) *Bosleeftijd, Opname 1771-2001, actualisatie 2021*. Available at: <https://www.vlaanderen.be/datavindplaats/catalogus/bosleeftijd-opname-1771-2001-actualisatie-2021>.
- De Beer, D. and Van Landuyt, W. (2019) 'Aanvullingen en correcties bij de Vlaamse checklist mossen (hauwmossen, levermossen, bladmossen)', *Dumortiera*, (115), pp. 3–27. doi: 10.5281/zenodo.3553636.
- Desender, K. et al. (2008) 'Een nieuwe verspreidingsatlas van de loopkevers en zandloopkevers (Carabidae) in België', *Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, 32(0).
- Devos, K. et al. (2016) *De IUCN Rode Lijst van de broedvogels in Vlaanderen (2016), Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek jaar (11485739)*. Brussel.
- Forier, J. (2003) *Vuile Plas opgeofferd*, *Gazet Van Antwerpen*. Available at: <https://www.gva.be/cnt/oid257024>.
- Inventaris Onroerend Erfgoed (2023a) *Baddenbroekse hoeven*. Available at: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/13444>.
- Inventaris Onroerend Erfgoed (2023b) *Vuile Plashoeve*. Available at: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/13448>.
- Jooris, R. et al. (2012) *De IUCN Rode Lijst van de amfibieën en reptielen in Vlaanderen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2012 (22)*. Brussel.
- De Knijf, G. and Paelinckx, D. (2012a) *Typische faunasoorten van de verschillende Natura 2000 habitattypes, in functie van de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau Vlaanderen*. INBO.A.2013.139. Brussel.
- De Knijf, G. and Paelinckx, D. (2012b) 'Typische faunasoorten van de verschillende Natura 2000 habitattypes, in functie van de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau Vlaanderen', (INBO.A.2013.139), pp. 1–19.
- De Knijf, G., Wils, C. and Maes, D. (2021) 'IUCN Rode Lijst van de libellen (Odonata) in Vlaanderen', *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021*, 59. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/357656129>.
- Van Landuyt, W., Vanhecke, L. and Hoste, I. (2006) 'Rode Lijst van de vaatplanten van Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest', *Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest*, (5), pp. 69–81.
- Lock, K. et al. (2013) 'Updated red lists of the Gerromorpha and Nepomorpha (Heteroptera) of Flanders', *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Entomologie*, (149), pp. 57–63. Available at: https://www.researchgate.net/publication/251880664_Updated_Red_List_of_the_water_bugs_of_Flanders_Belgium_Hemiptera_Gerromorpha_Nepomorpha.
- Maelfait, J.-P. et al. (1998) 'A Red list for the spiders of Flanders', *Bulletin van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen*, Entomologi(68), pp. 1331–142. Available at: https://www.researchgate.net/publication/292803408_A_Red_List_for_the_spiders_of_Flanders.
- Maes, D. et al. (2014) *De IUCN Rode Lijst van de zoogdieren in Vlaanderen, Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO.R.2014.1828211)*. Brussel.
- Maes, D. et al. (2017) *IUCN Rode Lijst van de sprinkhanen en krekels in Vlaanderen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2017 (29)*. Brussel.
- Maes, D. et al. (2021) *IUCN Rode Lijst van de dagvlinders in Vlaanderen 2021, Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021 (10)*. Brussel. doi:

<https://doi.org/doi.org/10.21436/inbor.34052968>.

Van de Meutter, F., Opdekamp, W. and Maes, D. (2021) 'IUCN Rode Lijst van de zweefvliegen in Vlaanderen: 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (56).', p. 105.

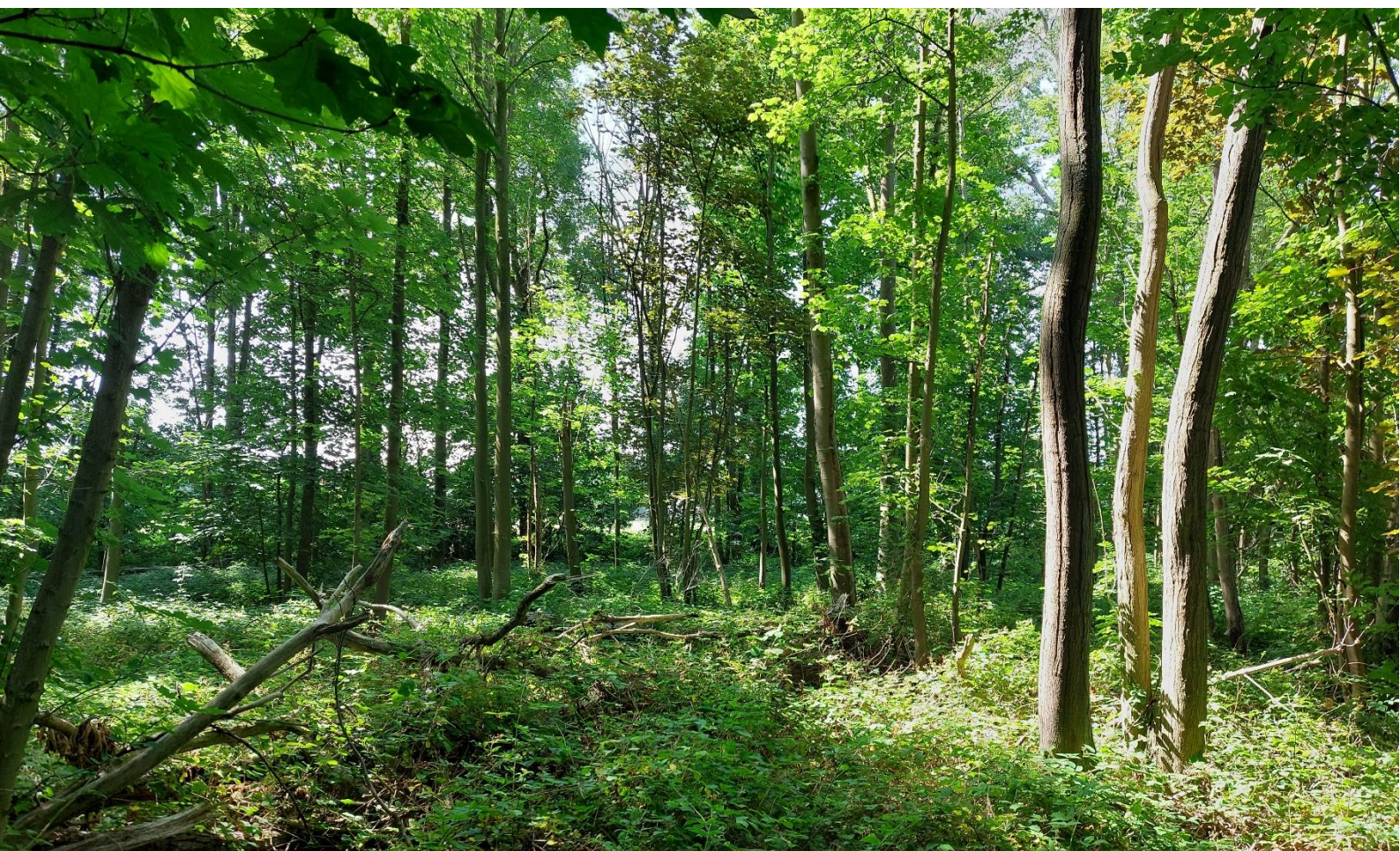
NGI (2023) *Cartesius - Kaarten, plattegronden, schetsen en luchtbeelden*. Available at: <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/#>.

Onroerend Erfgoed (2014) *R10082: Kasteeldomeinen Z-ZO Antwerpen en randgemeenten*. Available at: <http://onroerenderfgoed.github.io/la2001/relictzones/R10082.html>.

Thomaes, A. *et al.* (2015) 'Rode lijst van de saproxyle bladspriet- kevers (Lucanidae, Cetoniidae en Dynastidae) in Vlaanderen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2015 (INBO.R.2015.7843021).', p. 49.

Walley, R. and Verbeken, A. (2000) 'Een gedocumenteerde rode lijst van enkele groepen paddestoelen (macrofungi) van Vlaanderen', *Mededeling van het Instituut voor Natuurbeschoud*, 7, p. 84.

Natuurbeheerplan Vuile Plas Visierapport

Karim Bitar
Mieco-effect bv

5 juni 2023
mischa.indeherberg@miecoeffect.be

INHOUD

INHOUD.....	1
FIGURENLIJST.....	2
TABELLENLIJST	3
1 INLEIDING.....	4
2 BEHEERVISIE	6
2.1 Ecologische functie	6
2.2 Sociale functie	7
2.3 Economische functie	9
3 BEHEERDOELSTELLINGEN	9
3.1 Ecologische doelstellingen	9
3.1.1 Beheerdoelstellingen op niveau van het landschap	9
3.1.2 Overzicht van de natuurstreefbeelden en de natuurbalans	9
3.2 Sociale doelstellingen	11
3.2.1 Beleving	11
3.3 Economische doelstellingen	11
3.3.1 Houtoogst	11
BIBLIOGRAFIE	12
BIJLAGE 1.....	13

FIGURENLIJST

Figuur 1. Kaart met indeling beheerplangebied Vuile Plas in Beheereenheden (BHE)	5
Figuur 2. Toegankelijkheidsregeling.	8
Figuur 3. Kaart met natuurstreefbeelden (NSB), o.b.v. natuurstreefbeeld 1.....	10

TABELLENLIJST

Tabel 1. Overzicht instandhoudingsdoelstellingen omgeving beheerplangebied.	6
Tabel 2. Tot doel gestelde habitattypes en Regionaal Belangrijke Biotopen.	9
Tabel 3. Overzicht actueel habitat en tot doel gesteld habitat voor beheerplangebied Vuile Plas.	10

1 INLEIDING

De Groene Aap BV wenst de opmaak van een natuurbeheerplan voor het gebied 'Vuile Plas' in Kontich. Dit gebied is in eigendom van het Agentschap Wegen en verkeer (AWV), maar het beheer ervan werd overgedragen aan het biologisch landbouwbedrijf Groene Aap BV. Het beheerplan heeft enerzijds als doel om de aanwezige natuurwaarde in het gebied te behouden en te versterken en anderzijds een duurzaam, kosteneffectief beheer mogelijk te maken waarbij waar mogelijk het gebruik van beheerresten geïntegreerd wordt in het landbouwbedrijf van Groene Aap BV.

Conform de richtlijnen zoals geformuleerd in het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van de natuurreservaten worden verschillende fasen doorlopen bij de beheerplanning en -evaluatie. Voor elk van deze fasen dient een afzonderlijk rapport uitgewerkt te worden. Het natuurbeheerplan bevat dan ook volgende onderdelen:

Deel 1: Verkenning. Hierin wordt een algemene beschrijving en een globaal kader voor de ecologische, de sociale en de economische functie weergegeven. Deze werd reeds opgemaakt door Groene Aap BV en goedgekeurd door ANB.

Deel 2: Inventaris. Hierin wordt een meer gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand weergegeven.

Deel 3: Doelstellingen. Hierin worden de beheerdoelstellingen weergegeven.

Deel 4: Beheermaatregelen. Hierin worden beheermaatregelen die genomen zullen worden om de beheerdoelstellingen te realiseren weergegeven.

Deel 5: Opvolging. Hierin wordt de wijze waarop de realisatie van de beheerdoelstellingen zal worden opgevolgd en geëvalueerd weergegeven.

Voorliggend rapport bevat **deel 3**, nl. de **beheervisie en -doelstellingen**, voor het op te maken natuurbeheerplan. Dit rapport vormt de belangrijke schakel tussen de globale visie vanuit de verkenningsnota en de eigenlijke uitvoering van de beheermaatregelen op het terrein. Door het beschrijvende inventarisatierapport kan deze globale visie omgezet worden in concrete doelstellingen.

In dit visierapport zijn de inventarisatie-eenheden omgezet naar **Beheereenheden**. Deze eenheden zijn specifiek gericht op beheermaatregelen en -doelstellingen. Deze eenheden worden ook verder aangehouden in de overige delen van het natuurbeheerplan en vormen vanaf nu de basiseenheden voor het uit te voeren beheer.

Het beheerplangebied Vuile Plas is ingedeeld in 10 beheereenheden. De totale oppervlakte van het gebied bedraagt 20,22 ha. De beheereenheden zijn hieronder weergegeven op Figuur 1.

Figuur 1. Kaart met indeling beheerplangebied Vuile Plas in Beheereenheden (BHE).

2 BEHEERVISIE

Een globale visie voor een gebied vertrekt vanuit de verschillende functies die plaatsvinden in het te beheren gebied. Om een dergelijke visie op te bouwen wordt er in dit hoofdstuk vertrokken vanuit de drie afzonderlijke functies, nl. de ecologische, economische en sociale functie.

2.1 ECOLOGISCHE FUNCTIE

Het beheerplangebied valt niet binnen een NATURA2000-afbakening. Echter liggen in de omgeving wel volgende SBZ-gebieden: BE2100045 'Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat' en BE2100017 'Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen'. Iets verder verwijderd in het westen bevindt zich nog het uitgestrekte SBZ-gebied BE2300006 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent'.

Onderstaande Tabel 1 geeft een overzicht van de binnen deze gebieden naar voor geschoven instandhoudingsdoelstellingen (IHD) (Agentschap voor Natuur en Bos, 2011) (Agentschap voor Natuur en Bos, 2012) (Agentschap voor Natuur en Bos, 2014).

Tabel 1. Overzicht instandhoudingsdoelstellingen omgeving beheerplangebied.

NATURA-2000 gebied	IHD-doelen
BE2100045 'Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat'	3150, 4030, 6510, 9120, 9160, 9190, 91E0, Ingekorven vleermuis, Meervleermuis, Kleine modderkruiper, Kamsalamander, Watervleermuis, Brandts vleermuis, Franjestaart, Gewone grootoorvleermuis, Grijze grootoorvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en Rivierdonderpad.
BE2100017 'Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen'	2310, 2330, 3130, 3140, 3150, 3160, 3260, 4010, 4030, 6230, 6410, 6430, 6510, 7140, 7150, 9120, 9160, 9190, 91E0, Geel schorpioenmos, Drijvende waterweegbree, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Beekprik, Bechsteins vleermuis, Ingekorven vleermuis, Meervleermuis, Heikikker, Poelkikker, Brandts vleermuis, Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Gewone grootoorvleermuis, Grijze grootoorvleermuis, Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Watervleermuis en Rosse vleermuis.
BE2300006 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent'	2310, 2330, 3110, 3130, 3150, 3160, 4010, 4030, 6230, 6430, 6510, 7140, 7150, 9120, 9190, 91E0, Bittervoorn, Drijvende waterweegbree, Gevlekte witsnuitlibel, Grote modderkruiper, Meervleermuis, Platte schijfhoren, Spaanse vlag, Rivierprik en Kamsalamander.

Binnen het beheerplangebied komt momenteel al Europees habitat voor (nl. 9120), alsook in bepaalde zones Regionaal Belangrijk Biotoop Rietvegetaties (rbbmr). Het is de bedoeling om deze habitats te behouden en waar mogelijk spontaan uit te breiden vanuit niet habitatwaardige delen. Ook zullen een aantal poelen die reeds aanwezig zijn hersteld worden door middel van het vrijzetten van de oeverzones en het verwijderen van opslag.

Het gebied 'grenst' ook aan de Edegemse Bergen, ook wel Zandbergen, ten oosten van de snelweg. In het huidige beheerplan van dit gebied worden voornamelijk doelstellingen geformuleerd i.f.v. inheemse bossen met her en der open plekken. Voor niet-vliegende soorten vormt de snelweg helaas een harde barrière. Voor vogels, vleermuizen, dag- en nachtvlinders en overige vliegende soorten kunnen deze 2 gebieden elkaar versterken.

Verder valt het beheerplangebied binnen de afbakening van het Soortenbeschermingsprogramma (SBP) voor Kamsalamander. Echter wordt het beheerplangebied niet vermeld binnen het SBP en worden hier geen bijkomende maatregelen voor genomen (mede door de onzekerheid over een mogelijke populatie in Kontich) (Agentschap voor Natuur en Bos, 2019). Gezien de ligging, waar bossen in de omgeving vrij schaars zijn, de afwisseling tussen open en gesloten gebied en het reeds voorkomen van Rosse vleermuis en Gewone dwergvleermuis binnen het beheerplangebied + de nabijheid van de fortengordel rond Antwerpen, zullen vleermuizen allicht gebruik maken van deze bossen en wordt deze soortgroep hier voornamelijk aanzien als habitattypische soorten die meeliften op het bosbeheer, zonder deze soorten tot doel te stellen of extra maatregelen te nemen.

Het gebied dient voornamelijk te fungeren als rustgebied voor (trek)vogels, dieren van bossen en poelen. De ecologische functie zal hier dan ook als primair naar voor geschoven worden ten aanzien van de overige functies.

Bij aanvang van dit beheerplan werd de keuze gemaakt voor het opstellen van een **beheerplan type 2**. Hierbij wordt over minstens 25% van de oppervlakte één of meerdere natuurstreefbeelden tot doel gesteld.

2.2 SOCIALE FUNCTIE

Gezien de ecologische doelstellingen zal de sociale functie onderhevig zijn aan de ecologische functie. Echter zal er wel ruimte zijn voor zachte recreatie (lees: wandelen) binnen een deel van het beheerplangebied. Om deze recreatie in de toekomst in goede banen te leiden wordt vertrokken vanuit de basisprincipes als concentratie¹, zonering² en afnemende geleiding³ (Agentschap voor Natuur en Bos,

¹ Omwille van de lineaire relatie tussen ruimtelijke spreiding en verstoring wordt recreatie sowieso preferentieel op paden geconcentreerd. Ook is het steeds aangewezen om gebieden toegankelijk te stellen via een beperkt aantal toegangspunten. Hierdoor zal het grootste deel van de recreatie zich ruimtelijk beperken tot de directe omgeving van deze recreatieve poorten.

² Zonering houdt in dat functies in zekere mate ruimtelijk gescheiden worden. Dit betekent niet dat de uitbouw van een recreatief aanbod sowieso impliceert dat er geen andere functies combineerbaar zijn. Het houdt wel in dat het uitrustingsniveau aangepast wordt aan de accenten die vanuit bewuste beheeropties plaatselijk gelegd worden. Zodoende worden er prioritaire ecologische zones afgebakend, waar het recreatief medegebruik preferentieel niet in plaatsvindt.

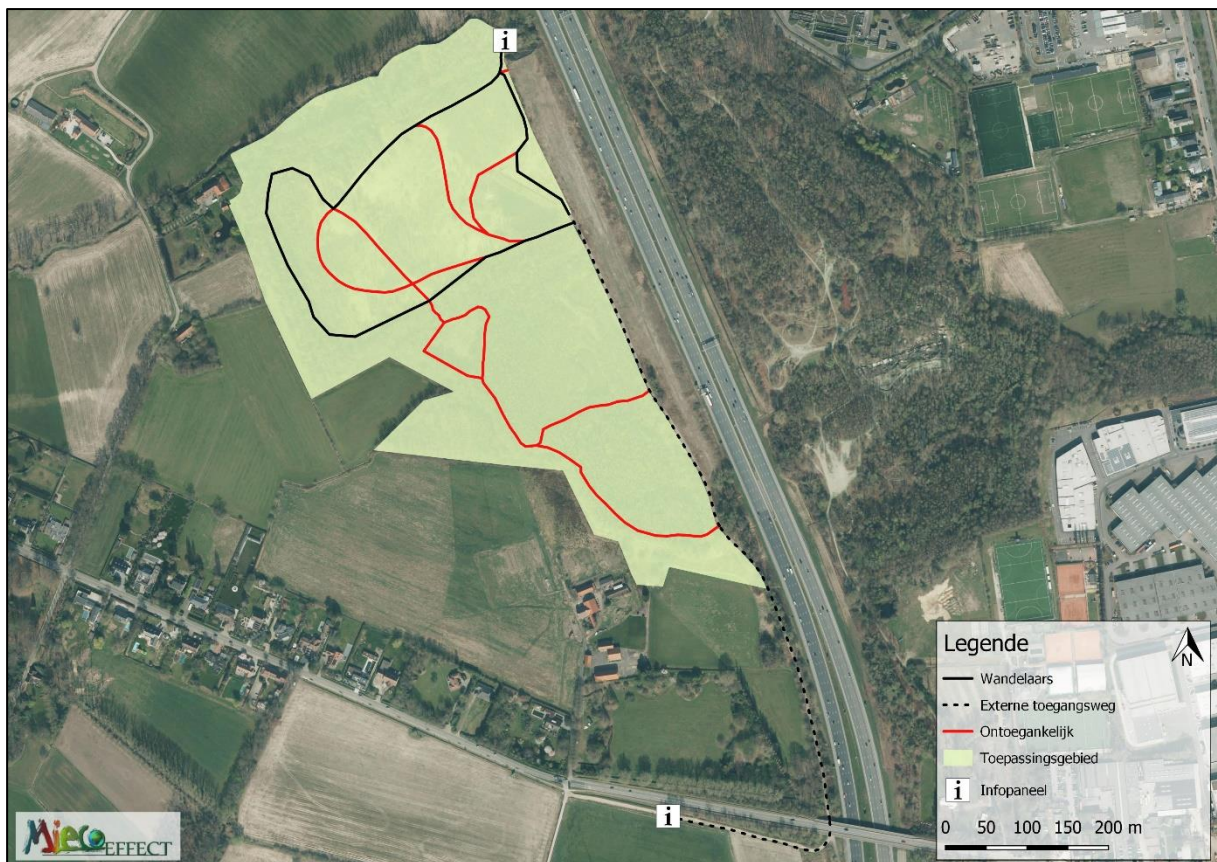
³ Het voorzieningenniveau inzake recreatieve infrastructuur kan aan de recreatieve poorten en in de prioritair recreatieve zones uitgebreider aanwezig zijn. Hieronder verstaan we de aanwezigheid van parkings, informatieborden, zit- en picknickbanken en een kwalitatieve padenverharding. Naarmate je verder van deze zones weg beweegt, zal het voorzieningenniveau dalen, waardoor ook een groot deel van de bezoekers minder geneigd is zich naar die locaties, die we wensen te vrijwaren van een intensieve recreatieve druk, te begeven.

2008). Deze principes zullen duidelijk naar voren komen in de bijgevoegde Toegankelijkheidsregeling (Bijlage 1) en hieronder op Figuur 2.

Er lopen momenteel een aantal officieuze paden doorheen het beheerplangebied. Door een aantal van deze paden aan te duiden als wandelpad wordt het principe van concentratie toegepast.

Aangezien de zuidelijke zone van het gebied (beboste zone) heel wat fauna aantrekt in zowel broed- als trekperiodes, maar ook tijdens andere momenten wordt deze zone ontoegankelijk gesteld. De noordelijke, meer open zone, zal kunnen fungeren als wandelgebied. Hierbij wordt het principe van zonering toegepast.

In het noorden wordt één toegangspoort voorzien. Ten zuiden van het beheerplangebied is er momenteel een parking voor een beperkt aantal plaatsen onder de brug die de snelweg kruist. In overleg met o.a. de gemeente is er beslist deze parking niet langer in gebruik te nemen. Dit o.a. door de zware sluitstortproblematiek. De toegangsweg tot deze parking wordt afgesloten met een bareel (excl. voor landbouwvoertuigen en nooddiensten) ter hoogte van het 1e perceel langs het pad. Op deze manier zal er nog ruim voldoende parking zijn voor recreanten vóór de bareel, aan de zijkant van het pad. Van hieruit kan in noordelijke richting gewandeld worden via de reeds bestaande weginfrastructuur (zie stippellijn op Figuur 2). Het gebied zal niet toegankelijk gemaakt worden voor fietsers. Enerzijds maakt de fysieke structuur van het gebied het niet mogelijk om door het beheerplangebied te fietsen met een gewone fiets. Anderzijds wil men het gebied vrijwaren voor het uitoefenen van mountainbiken (MTB). In het gebied Zandbergen is momenteel een MTB-route geregeld via de Toegankelijkheidsregeling van het gebied. Door dit alles in rekening te brengen, inclusief de prioritaire ecologische doelstellingen, wordt ook hierdoor tegemoetgekomen aan het principe van zonering en afnemende geleiding.

Figuur 2. Toegankelijkheidsregeling.

2.3 ECONOMISCHE FUNCTIE

Het beheerplangebied kent momenteel geen economische functie. Een verdere uitbouw hiervan is in beperkte mate mogelijk en zal in hoofdzaak neerkomen op het gebruik van beheerresten in het landbouwbedrijf van de beheerder.

3 BEHEERDOELSTELLINGEN

3.1 ECOLOGISCHE DOELSTELLINGEN

3.1.1 Beheerdoelstellingen op niveau van het landschap

3.1.1.1.1 6.0 Open landschap graslanden

In het noorden van het beheerplangebied komt een vrij grote open, schrale zone voor, dewelke door achterstallig beheer veel opslag kent. Hier wordt d.m.v. opslag terug te dringen en een verschrallingsbeheer het Regionaal Belangrijk Biotoop 'Soortenrijk struisgrasland met vrij algemene soorten' (rbb_ha) beoogd.

3.1.1.1.2 9.0 Gesloten landschap bossen

Meer dan de helft van het beheerplangebied bestaat uit bos. Een deel hiervan is momenteel habitatwaardig (9120). De overige delen mogen spontaan evolueren. Voor een gedeelte van de niet-habitatwaardige delen wordt eveneens eiken-beukenbos (9120) nagestreefd.

3.1.2 Overzicht van de natuurstreefbeelden en de natuurbalans

3.1.2.1 Natuurstreefbeelden

Zoals hoger reeds aangehaald, wordt gestreefd naar een maximaal behoud en deels uitbreiding van bestaande habitattypes en Regionaal Belangrijke Biotopen. Volgende natuurstreefbeelden worden hierbij tot doel gesteld (Figuur 3):

Tabel 2. Tot doel gestelde habitattypes en Regionaal Belangrijke Biotopen.

Natuurstreefbeeld	Omschrijving
rbbha	Soortenrijk struisgrasland met vrij algemene soorten
9120	Eiken-Beukenbossen op zure bodems

Figuur 3. Kaart met natuurstreefbeelden (NSB), o.b.v. natuurstreefbeeld 1.

3.1.2.2 Balans natuurstreefbeelden

De ‘balans natuurstreefbeelden’ geeft een vergelijking tussen de actuele oppervlakte en de tot doel gestelde oppervlakte per natuurstreefbeeld weer. Uit onderstaande tabel valt voornamelijk de uitbreiding van het boshabitattype 9120 op, voortvloeiend uit de spontane ontwikkeling van een gedeelte van het momenteel niet-habitatwaardige gedeelte ten westen van het beheerplangebied. Verder valt ook de realisatie van soortenrijk struisgrasland (rbbha) op dewelke nagestreefd wordt in het noordelijk deel van het beheerplangebied.

Voor het beheerplangebied Vuile Plas wordt over 34,52 % van de totale oppervlakte een natuurstreefbeeld nagestreefd.

Tabel 3. Overzicht actueel habitat en tot doel gesteld habitat voor beheerplangebied Vuile Plas.

Natuurstreefbeeld	Actuele	%	Doeloppervlakte	%
rbbha	0	0	4,14	20,47
9120	0,81	4,00	2,84	14,05
TOTAAL vegetaties	0,81	4,00	6,98	34,52
Geen vegetatie NSB	19,41	95,99	13,24	65,48

3.1.2.3 Bosbalans

Binnen het beheerplangebied zal geen bebossing/ontbossing plaatsvinden.

3.2 SOCIALE DOELSTELLINGEN

3.2.1 Beleving

Binnen het beheerplangebied zal beperkt recreatief medegebruik plaatsvinden. Via de noordoostelijke zijde zal via 1 toegangspoort een wandellus van $\pm 1,5$ km opengesteld zijn in het open gedeelte van het gebied. Momenteel zijn er geen officiële wandelroutes binnen het beheerplangebied. In kader van dit beheerplan zullen, in functie van de ecologische doeleinden, enkele paden en zones een ontoegankelijk karakter krijgen (met uitzondering van beheerwerkzaamheden). Het recreatief medegebruik zal zich enkel focussen op wandelen.

3.3 ECONOMISCHE DOELSTELLINGEN

3.3.1 Houtoogst

Houtoogst op zich is geen doel binnen het beheerplan. Echter zullen houtoogstresten uit cyclisch afzetten van bosranden en eventueel hakhout uit de bosgedeelten met zwarte elzen ingezet worden als koolstof-materiaal voor compostering binnen het landbouwbedrijf.

BIBLIOGRAFIE

Agentschap voor Natuur en Bos (2008) *Toetsingskader voor het gewenste recreatieve medegebruik in bossen en natuurgebieden in functie van de ecologische draagkracht*. Brussel.

Agentschap voor Natuur en Bos (2011) *S-IHD-rapport 17 - BE2100045 Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuishabitat*. Brussel.

Agentschap voor Natuur en Bos (2012) *S-IHD-rapport 19 - BE2100017 Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen*. Brussel.

Agentschap voor Natuur en Bos (2014) *S-IHD-besluit 36 - Zeeschelde (SIGMA)*. Brussel.

Agentschap voor Natuur en Bos (2019) *ONTWERP-SOORTENBESCHERMINGSPROGRAMMA VOOR DE KAMSALAMANDER (*Triturus cristatus*)*. Brussel.

BIJLAGE 1

Vlaams Ministerie van Omgeving

Agentschap voor Natuur en Bos

Besluit van de adjunct administrateur-generaal tot goedkeuring van de toegankelijkheidsregeling voor het bos of natuurgebied "Vuile Plas", gelegen op het grondgebied van de gemeente Kontich

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Bosdecreet van 13 juni 1990, artikel 10, vervangen bij het decreet van 9 mei 2014, artikel 12, vervangen bij het decreet van 9 mei 2014 en artikel 97, het laatst gewijzigd bij het decreet van 12 juli 2013;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 5 december 2008 betreffende de toegankelijkheid van de bossen en de natuurreservaten, laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019;
- het ministerieel besluit van 13 november 2006 tot regeling van specifieke en aanvullende delegatie van beslissingsbevoegdheden aan het hoofd van het intern verzelfstandigd agentschap voor Natuur en Bos, artikel 9, 14°, toegevoegd bij het ministerieel besluit van 30 november 2009.

Vormvereiste

De volgende vormvereiste is vervuld:

- De jeugdraad van de gemeente Kontich gaf een gemotiveerd en gunstig advies op [datum].
- Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Kontich gaf een gemotiveerd en gunstig advies op [datum].

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- De ontwerp-toegankelijkheidsregeling werd aangepast aan de opmerkingen en bezwaren die werden geformuleerd tijdens de publieke consultatie van [datum] tot [datum].

DE ADJUNCT ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAN HET AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
BESLUIT:

Artikel 1. – Toepassingsgebied

- 1.1. Deze regeling heeft betrekking op het natuurgebied Vuile Plas, op het grondgebied van de gemeente(n) Kontich.
- 1.2. Zij regelt de toegankelijkheid voor bezoekers in het gebied afgebakend op de kaart die is toegevoegd als bijlage.
- 1.3. Zij is niet van toepassing op activiteiten door bevoegde personen in het kader van het toezicht of het beheer van het gebied.

Art. 2. – Toegankelijkheid in het algemeen

- 2.1. De toegankelijkheid wordt geregeld door de kaart met bijhorende legende, en de bijhorende borden in het gebied en aan de ingangen ervan.
- 2.2. Er is in het natuurgebied één mogelijke wandellus in het noordelijk deel van het gebied, dewelke is aangeduid op de kaart in bijlage als zijnde "Wandelaars" én eveneens zal afgebeeld zijn op de infoborden.
- 2.3. Het gebied is, onverminderd de wettelijke mogelijkheden van de beheerder of het Agentschap voor Natuur en Bos, hierna het Agentschap te noemen, om het geheel of gedeeltelijk, voor alle of bepaalde categorieën bezoekers ontoegankelijk te stellen, gans het jaar door toegankelijk in de mate zoals in deze regeling bepaald.
- 2.4. Het gebied is, behoudens op de wegen of bij begeleide bezoeken, enkel toegankelijk van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang.

Art. 3. – Weggebruikers

- 3.1. De wegen die op de kaart als wandelweg zijn aangeduid, zijn uitsluitend toegankelijk voor voetgangers, en voor honden aan de leiband tenzij anders aangegeven.

Art. 6. – Beschermingsvoorschriften

- 6.1. Het is verboden andere bezoekers of de dieren te (ver)storen of schade toe te brengen aan de infrastructuur of de planten. Het is verboden de dieren te voederen.
- 6.2. De bezoekers mogen geen blijvende sporen nalaten in het gebied. Zo moeten bij georganiseerde activiteiten onder meer wegmarkeringen die worden aangebracht, onmiddellijk op het einde van de betrokken activiteit worden verwijderd.
- 6.3. Roken is verboden vanaf code geel voor brandgevaar, zoals vermeld op de website van het Agentschap.

Art. 7. – Aansprakelijkheid bij ongevallen

- 7.1. De schadelijder dient bij een ongeval onverwijld aangifte te doen bij het Agentschap, zodat gebeurlijk beroep kan worden gedaan op de polis B.A.

7.2. Het zich bevinden in of nabij bos of natuurgebied bij krachtige wind of onweer of gedurende code rood voor brandgevaar, zoals vermeld op de website van het Agentschap, en het betreden van het gebied van een half uur na zonsondergang tot een half uur voor zonsopgang worden ten stelligste ontraden en zijn op eigen risico, zodat de beheerder niet kan worden aangesproken voor de vergoeding van de schade.

Art. 8. – Onderrichtingen

Personen die belast zijn met toezicht overeenkomstig artikel 58 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu kunnen bezoekers omwille van de veiligheid, of met het oog op het bewaren van de rust, of de bescherming van de wilde flora en fauna, onderrichtingen geven. Personen moeten zich gedragen volgens deze onderrichtingen en kunnen zonodig, desnoods met behulp van de openbare macht, uit het gebied gezet worden.

Art. 9. – Afwijkingen

De beheerder kan afwijkingen op de artikelen 2 tot en met 5 van deze regeling toestaan, voor zover het geen activiteiten betreft die door hun aard of omvang schade kunnen teweegbrengen aan fauna, flora of derden, bedoeld in artikel 2, §2, van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 december 2008 betreffende de toegankelijkheid van de bossen en de natuurreservaten. De aanvraag tot toestemming moet minstens 35 dagen van tevoren, schriftelijk of via elektronische drager worden toegezonden aan de beheerder. Indien het een activiteit betreft die door haar aard of omvang schade kan teweegbrengen aan fauna, flora of derden dan moet eveneens een toestemming worden gevraagd aan de beheerder. Indien het een activiteit betreft die valt onder de verbodsbepalingen van artikel 96, 97 of 99 van het Bosdecreet is tevens een machtiging van het Agentschap vereist.

Art. 10. – Bekendmaking

10.1. Deze regeling wordt bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

10.2. De gemeente houdt deze regeling ter inzage van de bevolking.

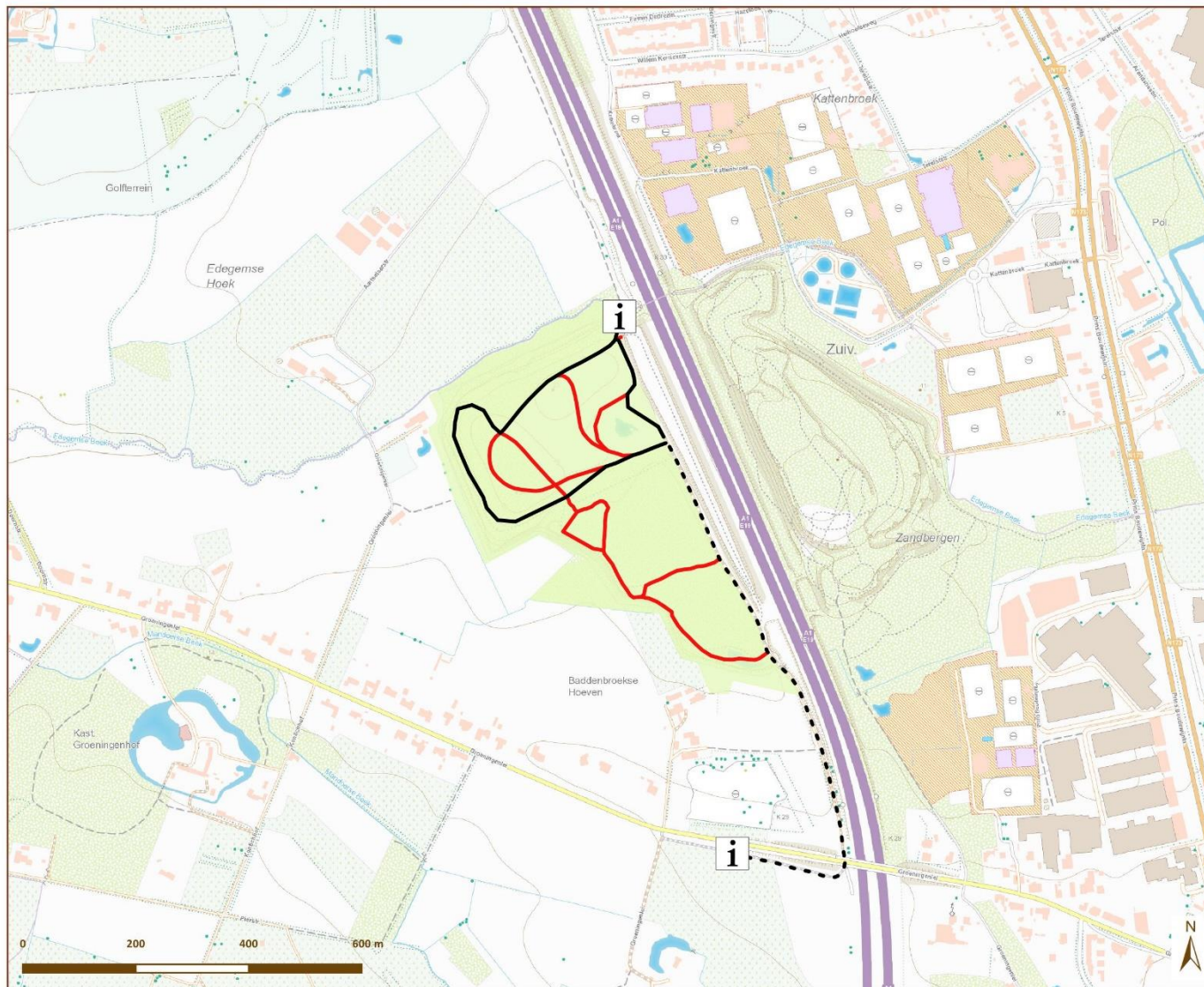
Brussel,

De adjunct administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos,

Jozef RUTTEN

Bijlage bij het besluit van de adjunct administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos houdende goedkeuring van de toegankelijkheidsregeling van het gebied "Vuile Plas" gelegen op het grondgebied van Kontich

AGENTSCHAP NATUUR & BOS

Situering

Legende

- Wandelaars
- - - Externe toegangsweg
- Ontoegankelijk
- Toepassingsgebied
- i Infopaneel

Bijlage bij besluit van

Adjunct administrateur-generaal van het
Agentschap voor Natuur en Bos

Jozef RUTTEN

Bron: Vlaamse overheid, gebruik van de topografische kaart van het NGI www.ngi.be

Natuurbeheerplan Vuile Plas Beheerrapport

Karim Bitar
Mieco-effect bv

5 juni 2023
mischa.indeherberg@miecoeffect.be

INHOUD

INHOUD.....	1
FIGURENLIJST.....	3
1 INLEIDING.....	4
2 BEHEERTABEL	5
3 BOSBEHEER	14
3.1 (Eenmalige) inrichtingsmaatregelen	14
3.1.1 Bosranden en mantelzomen	14
3.1.2 Bestrijding exoten.....	14
3.2 Regulier beheer	14
3.2.1 Nulbeheer.....	14
3.2.2 Vrijstellen	14
3.2.3 Hakhoutbeheer.....	15
3.2.4 Dood hout.....	15
3.2.5 Bosranden en mantelzomen	15
3.2.6 Veiligheidsbeheer/	15
3.2.7 Bestrijding exoten.....	15
4 BEHEER GRAZIGE VEGETATIE	16
4.1 (Eenmalige) inrichtingsmaatregelen	16
4.1.1 Verwijderen boomopslag	16
4.1.2 Bestrijding exoten.....	16
4.2 Regulier beheer	16
4.2.1 Begrazing	16
4.2.2 Verwijderen boomopslag	17
4.2.3 Nazorg exoten	17
5 BEHEER MOERASSEN	17
5.1 (Eenmalige) inrichtingsmaatregelen	17
5.2 Regulier beheer	17
5.2.1 Maaien	17
6 BEHEER OPEN WATER.....	17

6.1	(Eenmalige) inrichtingsmaatregelen	17
6.1.1	Verwijderen boomopslag	17
6.1.2	Slibruiming	18
6.1.3	Bestrijding exoten.....	18
6.2	Regulier beheer	19
6.2.1	Oeverzones	19
6.2.2	Kruidruiming.....	19
6.2.3	Bestrijding exoten.....	19
7	BEHEERMAATREGELEN EN RICHTLIJNEN M.B.T. TOEGANKELIJKHEID EN RECREATIE	19
7.1	Toegankelijkheid en recreatieve paden	19
7.2	Recreatieve voorzieningen.....	19
7.2.1	Infopanelen en bewegwijzeringsborden.....	19
7.2.2	Fietssluis	19
	BIBLIOGRAFIE	20

FIGURENLIJST

Figuur 1. (Eénmalige) inrichtingsmaatregelen.....	12
Figuur 2. Terugkerende beheermaatregelen.	13

1 INLEIDING

De Groene Aap BV wenst de opmaak van een natuurbeheerplan voor het gebied 'Vuile Plas' in Kontich. Dit gebied is in eigendom van het Agentschap Wegen en verkeer (AWV), maar het beheer ervan werd overgedragen aan het biologisch landbouwbedrijf Groene Aap BV. Het beheerplan heeft enerzijds als doel om de aanwezige natuurwaarde in het gebied te behouden en te versterken en anderzijds een duurzaam, kosteneffectief beheer mogelijk te maken waarbij waar mogelijk het gebruik van beheerresten geïntegreerd wordt in het landbouwbedrijf van Groene Aap BV.

Conform de richtlijnen zoals geformuleerd in het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van de natuurreservaten worden verschillende fasen doorlopen bij de beheerplanning en -evaluatie. Voor elk van deze fasen dient een afzonderlijk rapport uitgewerkt te worden. Het natuurbeheerplan bevat dan ook volgende onderdelen:

Deel 1: Verkenning. Hierin wordt een algemene beschrijving en een globaal kader voor de ecologische, de sociale en de economische functie weergegeven. Deze werd reeds opgemaakt door Groene Aap BV en goedgekeurd door ANB.

Deel 2: Inventaris. Hierin wordt een meer gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand weergegeven.

Deel 3: Doelstellingen. Hierin worden de beheerdoelstellingen weergegeven.

Deel 4: Beheermaatregelen. Hierin worden beheermaatregelen die genomen zullen worden om de beheerdoelstellingen te realiseren weergegeven.

Deel 5: Opvolging. Hierin wordt de wijze waarop de realisatie van de beheerdoelstellingen zal worden opgevolgd en geëvalueerd weergegeven.

Voorliggend rapport bevat **deel 4**, nl. de **beheermaatregelen**, voor het op te maken natuurbeheerplan. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen eenmalige maatregelen en terugkerende maatregelen. Bij de keuze en de timing van de verschillende beheer- en inrichtingsmaatregelen wordt rekening gehouden met het vooropgestelde natuurstreefbeeld en getracht om een realistisch beheerscenario te voorzien. Hiervoor spelen praktische en financiële aspecten eveneens een belangrijke rol. Voor de eenmalige maatregelen wordt steeds een periode van 6 jaar gehanteerd.

Een volledige planningstabel met de beheermaatregelen per natuurstreefbeeld, de totale oppervlakten waarop een beheermaatregel zal uitgevoerd worden en de timing hiervan, is terug te vinden in de onderstaande beheertabel (§2). Deze zijn tevens weergegeven op Figuur 1 (eenmalige-) en Figuur 2 (terugkerende maatregelen).

2 BEHEERTABEL

Beheer- eenheid of - object	Num mer	opp (ha)	actueel	doel	natuurstreef beeld	een- malig/ terug- kerend	maatregel	specificaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
beheer- eenheid	VP 01	0,51	mr + kb	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BM40/Meerjaar- lijks maaien (ruigtebeheer en maaie in heide)	Gefaseerd rietbeheer - telkens 1/2 van het riet maaie		x			x			x		x			x			x			x			x		
beheer- eenheid	VP 02	0,81	qs	9.1 Droge habitatbos- sen	100% 9120	terug- kerend	BB14/Vrijstellen	Eventueel vrijstellen van zomereiken uit natuurlijke verjonging	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
beheer- eenheid	VP 02	0,81	qs	9.1 Droge habitatbos- sen	100% 9120	terug- kerend	BN/Permanent nulbeheer		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
beheer eenheid	VP 02	0,81	qs	9.1 Droge habitatboss en	100% 9120	terug- kerend	BS50/Bestrijding plantensoorten	Amerikaanse eik (manueel of machinaal), Amerikaanse vogelkers (uitgraven of hakhoutbeheer verjonging)	x				x					x					x					x				
beheer- eenheid	VP 02	0,81	qs	9.1 Droge habitatbos- sen	100% 9120	een- malig	BB50/ringen	Ringen oudere/dikke Amerikaanse eiken	x																							
beheer eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BM40/Meerjaar- lijks maaie (ruigtebeheer en maaie in heide)	Cyclisch maai-beheer (om de 2 jaar) oevers			x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x	
beheer eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BB47/Hakhoutkap	Hakhoutbeheer houtige begroeiing							x						x					x						

Beheer- eenheid of - object	Num mer	opp (ha)	actueel	doel	natuurstreef beeld	een- malig/ terug- kerend	maatregel	specificaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	
								oeeverzone (elke 6 jaar)																									
beheer- eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BK42/Slibruimen	Optioneel als inrichtings- maatregel			x									x											x		
beheer- eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BK41/Kruidruimen	Eventueel als onderhouds- maatregel tegen verlanding poel (gefaseerd, telkens 2/3 ongemoeid indien verlanding niet te sterk doorzet)									x					x						x					
beheer- eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BB47/Hakhoutkap	Optioneel wilgen in hakhout zetten indien reststromen interessant zijn. Anderzijds mag deze eenheid spontaan ontwikkelen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
beheer- eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BN/Permanent nulbeheer	beheereenheid	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
beheer- eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BM40/Meerjaar- lijks maaien (ruigtebeheer en maaie in heide)	Gefaseerd rietbeheer - telkens 1/2 van het riet maaie,		x			x			x			x			x			x			x			x		

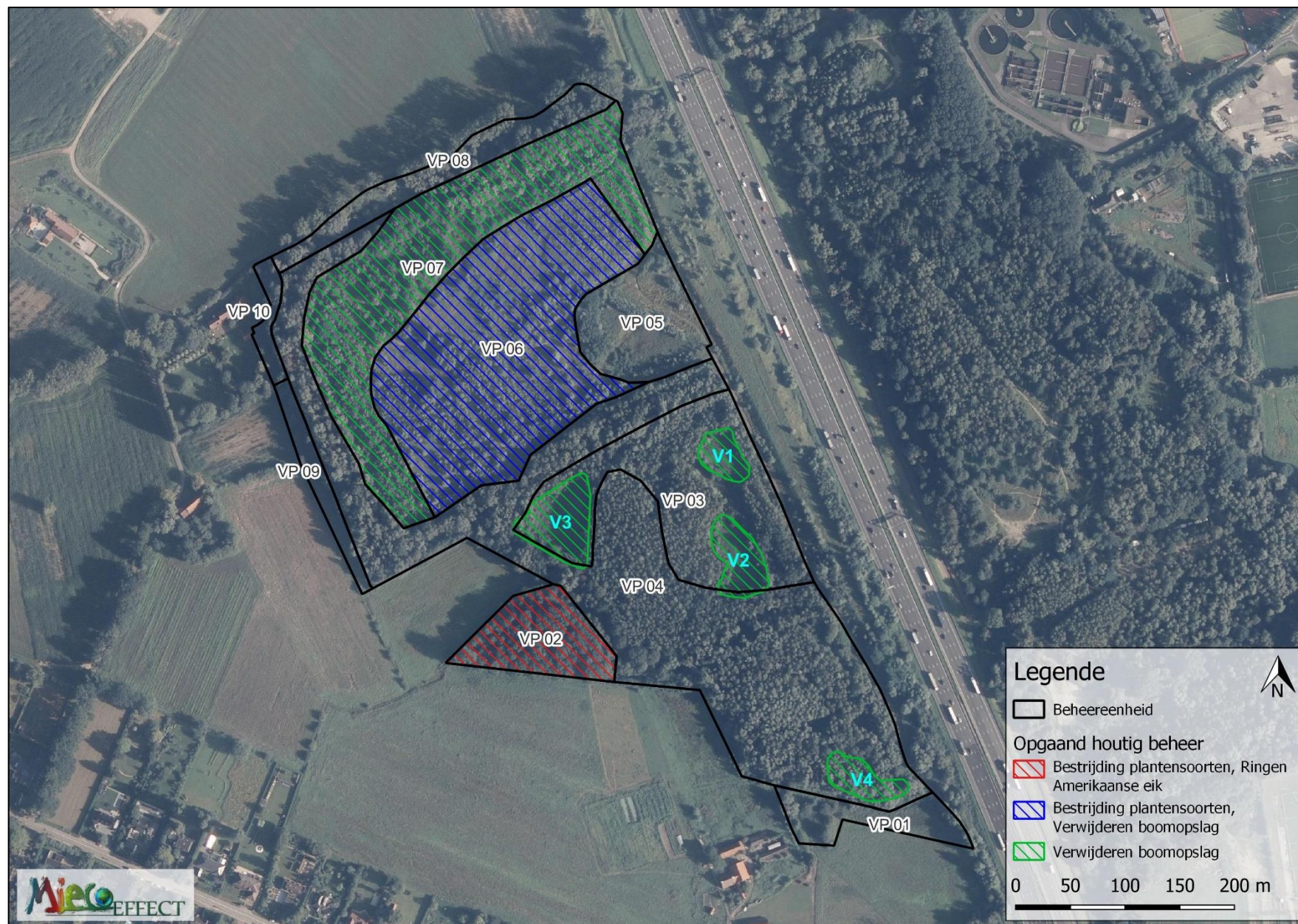
Beheer- eenheid of - object	Num mer	opp (ha)	actueel	doel	natuurstreef beeld	een- malig/ terug- kerend	maatregel	specificaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
								voornamelijk i.f.v. tegengaan verlanding poelen																								
beheer- eenheid	VP 03	2,49	sz + mr + sal	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BS50/Bestrijding plantensoorten	Preventie & controle op watercrassula	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
beheer- eenheid	VP 04	6,76	qs° + bet + kz	9.1 Droge habitatboss en	70% geen vegetatie NSB + 30% 9120	terug- kerend	BM40/Meerjaar- lijks maaien (ruigtebeheer en maaie in heide)	Cyclisch maai-beheer (om de 2 jaar) oevers			x		x		x		x		x		x		x		x		x		x			
beheer- eenheid	VP 04	6,76	qs° + bet + kz	9.1 Droge habitatboss en	70% geen vegetatie NSB + 30% 9120	terug- kerend	BB47/Hakhoutkap	Hakhoutbeheer houtige begroeiing oeverzone (elke 6 jaar)							x						x						x					
beheer- eenheid	VP 04	6,76	qs° + bet + kz	9.1 Droge habitatbos- sen	70% geen vegetatie NSB + 30% 9120	terug- kerend	BK42/Slibruimen	Eventueel als onderhouds- maatregel tegen droogvallen poel			x										x										x	
beheer- eenheid	VP 04	6,76	qs° + bet + kz	9.1 Droge habitatbos- sen	70% geen vegetatie NSB + 30% 9120	terug- kerend	BK41/Kruidruimen	Eventueel als onderhouds- maatregel tegen verlanding poel (gefaseerd, telkens 2/3 ongemoeid indien verlanding niet te sterk doorzet)			x						x					x						x				

Beheer- eenheid of - object	Num mer	opp (ha)	actueel	doel	natuurstreef beeld	een- malig/ terug- kerend	maatregel	specificaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
beheer- eenheid	VP 04	6,76	qs° + bet + kz	9.1 Droge habitatbos- sen	70% geen vegetatie NSB + 30% 9120	terug- kerend	BB47/Hakhoutkap	Eventueel elzen in hakhout zetten indien reststromen interessant zijn. Anderzijds mag deze eenheid spontaan ontwikkelen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 04	6,76	qs° + bet + kz	9.1 Droge habitatboss en	70% geen vegetatie NSB + 30% 9120	terug- kerend	BN/Permanent nulbeheer		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 04	6,76	qs° + bet + kz	9.1 Droge habitatboss en	70% geen vegetatie NSB + 30% 9120	terug- kerend	BS50/Bestrijding plantensoorten	Preventie & controle op watercrassula	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 05	1,04	sz + ae° + mr	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BS50/Bestrijding plantensoorten	Verlanding van besmette poel en zone met watercrassula	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 06	4,14	kub + sz + sal + kz	6.2 Droge schraalgras- landen	100% rbbha	een- malig	BB80/Verwijderen boomopslag	I.f.v. graslandherstel		x																						
beheer- eenheid	VP 06	4,14	kub + sz + sal + kz	6.2 Droge schraalgras- landen	100% rbbha	een- malig	BS50/Bestrijding plantensoorten	Afzetten Valse acacia		x																						
beheer- eenheid	VP 06	4,14	kub + sz + sal + kz	6.2 Droge schraalgras- landen	100% rbbha	terug- kerend	BG20/Seizoensbeg razing	Schapen- en/of geiten- begrazing	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 06	4,14	kub + sz + sal + kz	6.2 Droge schraalgras- landen	100% rbbha	terug- kerend	BB80/Verwijderen boomopslag	Opslag in grasland dat ontsnapt aan begrazing					x			x			x			x			x		x			x		

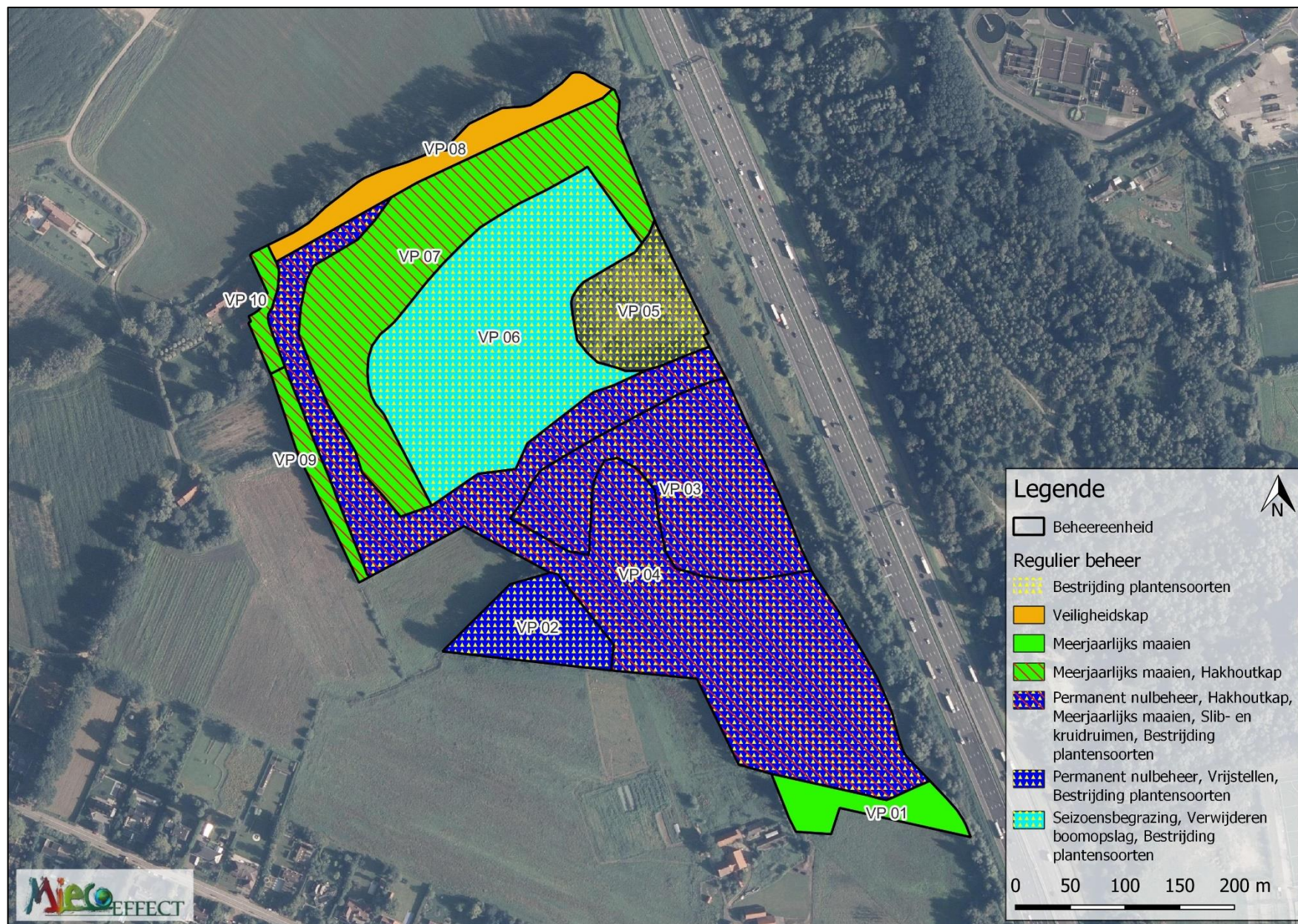
Beheer- eenheid of - object	Num mer	opp (ha)	actueel	doel	natuurstreef beeld	een- malig/ terug- kerend	maatregel	specificaties		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
								machinaal afzetten																									
beheer- eenheid	VP 06	4,14	kub + sz + sal + kz	6.2 Droge schraalgras- landen	100% rbbha	terug- kerend	BS50/Bestrijding plantensoorten	Nazorg Valse acacia				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 07	3,19	sz + sal + kz	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	een- malig	BB80/Verwijderen boomopslag	I.f.v. ontwikkelen boszoom			x																						
beheer- eenheid	VP 07	3,19	sz + sal + kz	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BM40/Meerjaar- lijks maaien (ruigtebeheer en maaien in heide)	Mantel- zoombeheer: gefaseerd maaien van boszoom, jaarlijks +- 100 m (= 1/5)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 07	3,19	sz + sal + kz	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BB47/Hakhoutkap	Mantel- zoombeheer: gefaseerd hakhoutkap van mantel, 3- jaarlijks +- 100 m (=1/5)				x			x			x		x				x						x		x	
beheer- eenheid	VP 08	0,79	lsb + sf°	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BB73/veiligheids- kap	Veiligheidskap heeft betrekking op aftakelende populieren die mogelijks dreigen te vallen op naburig landbouw- perceel		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	

Beheer- eenheid of - object	Num mer	opp (ha)	actueel	doel	natuurstreef beeld	een- malig/ terug- kerend	maatregel	specificaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
beheer- eenheid	VP 09	0,31	ku	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BM40/Meerjaar- lijks maaien (ruigtebeheer en maaien in heide)	Mantel- zoombeheer: gefaseerd maaien van boszoom, jaarlijks +- 50 m (= 1/4)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
beheer- eenheid	VP 09	0,31	ku	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BB47/Hakhoutkap	Indien opslag in deze zone voorkomt, behandelen zoals mantel in Mantel- zoombeheer			x			x			x		x				x			x			x			x
beheer- eenheid	VP 10	0,17	un	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BM40/Meerjaar- lijks maaien (ruigtebeheer en maaien in heide)	Mantel- zoombeheer: gefaseerd maaien van boszoom, jaarlijks +- 30 m (= 1/4)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
beheer- eenheid	VP 10	0,17	un	0.0 Geen natuurdoel vegetatie	100% geen vegetatie NSB	terug- kerend	BB47/Hakhoutkap	Indien opslag in deze zone voorkomt, behandelen zoals mantel in Mantel- zoombeheer			x			x			x		x				x			x			x			x
beheer- object_ vlak	VP 1V	0,15				een- malig	BB80/Verwijderen boomopslag	Eventuele boomopslag in de poelen + bufferzone van +- 5 m rondom poel	x						x					x						x						
beheer- object_ vlak	VP 2V	0,26				een- malig	BB80/Verwijderen boomopslag	Eventuele boomopslag in de poelen +	x						x						x						x					

Beheer- eenheid of - object	Num mer	opp (ha)	actueel	doel	natuurstreef beeld	een- malig/ terug- kerend	maatregel	specificaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
								bufferzone van +- 5 m rondom poel																								
beheer- object_ vlak	VP 3V	0,38				een- malig	BB80/Verwijderen boomopslag	Eventuele boomopslag in de poelen + bufferzone van +- 5 m rondom poel	x						x					x						x						
beheer- object_ vlak	VP 4V	0,19				een- malig	BB80/Verwijderen boomopslag	Eventuele boomopslag in de poelen + bufferzone van +- 5 m rondom poel	x						x					x						x						

Figuur 1. (Eénmalige) inrichtingsmaatregelen.

Figuur 2. Terugkerende beheermaatregelen.

3 BOSBEHEER

3.1 (EENMALIGE) INRICHTINGSMAATREGELEN

3.1.1 Bosranden en mantelzomen

In het beheerplangebied zijn er beperkte mogelijkheden tot bosrandontwikkeling. Daar het voorzien van een externe bosrand niet mogelijk is gezien het omringde landgebruik, wordt er gekozen voor het ontwikkelen van een interne bosrand. Zo zal in beheereenheid VP07 een interne bosrand ontwikkeld worden van $\pm 500\text{m}$. Hierbij zal het nodig zijn om de momenteel opgeschoten acacia- en wilgenopslag terug te zetten ($\pm 15\text{m}$).

3.1.2 Bestrijding exoten

Wat betreft het voorkomen van (invasieve) exoten in de bosbestanden blijft dit nagenoeg beperkt tot Amerikaanse eik (voornamelijk boomlaag) en in zeer beperkte mate Amerikaanse vogelkers. Beide soorten komen voor in beheereenheid VP02.

Bij de Amerikaanse eik gaat het voornamelijk om grotere exemplaren. Deze grotere exemplaren vormen ook (potentieel) leefgebied voor vleermuizen. Ringen van deze exemplaren lijkt hier de beste optie. Het ringen van deze bomen zorgt er ook voor dat er voldoende beschaduwing blijft waardoor de kieming van zaailingen beperkt blijft. Eveneens wordt het aandeel dood hout op termijn verhoogd en vormen deze op termijn dode rechtopstaande bomen een ecologisch potentieel. Eventuele zaailingen kunnen handmatig bestreden worden. Indien er toch 'vlekken' met massale verjonging optreedt kan een alternatief gezocht worden in het zeer dicht opplanten (1 x 1m) van schaduwsoorten (beuk, haagbeuk, gewone esdoorn,...).

Amerikaanse vogelkers komt zeer beperkt voor en betreft voornamelijk kleinere struiken. Deze struiken kunnen eventueel uitgegraven worden of periodiek (elke 3 tot 5 jaar) in hakhout gezet worden. Deze laatste manier zal ook zaadzetting voorkomen. Het behoud van een dicht bos zal zaadzetting en ontwikkeling ook verder beperken.

3.2 REGULIER BEHEER

3.2.1 Nulbeheer

Binnen het beheerplangebied zal er voor de bosgedeeltes een permanent nulbeheer worden ingesteld.

3.2.2 Vrijstellen

Her en der in het bos (beheereenheid VP02) komen zaailingen tot reeds jonge staken van zomereik voor. Gezien de grote dominantie van bramen is het wenselijk om deze vrij te stellen. Indien mogelijk kunnen bramen, varens en andere 'storende' vegetaties voor deze zaailingen vrijgesteld worden d.m.v. maaien van de bramen en eventueel afknippen van overige houtige vegetaties. Echter moet hier doordacht en minimaal te werk gegaan worden aangezien reeën deze vrijgezette staken ook sneller zouden kunnen aanvreten.

3.2.3 Hakhoutbeheer

Voor beheereenheid VP03 & VP 04 zal er naast een nulbeheer ook de mogelijkheid zijn om aan hakhoutbeheer te doen. Dit zal voornamelijk in functie zijn van de beheerder en het eventuele gebruik van reststromen. Hierbij kunnen desgewenst het elzen- en/of wilgenopschot her en der in hakhout gezet worden.

3.2.4 Dood hout

Natuurlijke bossen zorgen zelf voor hun spontane processen waardoor dood hout op termijn gegarandeerd aanwezig zal zijn. Toch kan het wenselijk zijn om in de beginfase actief in te grijpen. Het ringen en/of vellen van bomen kan reeds dienen om het percentage op te krikken. In geval van beheereenheid VP02 zal het ringen van de Amerikaanse eiken hiertoe bijdragen. In de overige delen worden geen verdere acties genomen en mogen de natuurlijke processen verdergezet worden.

3.2.5 Bosranden en mantelzomen

Een bosrand bestaat uit mantel-zoomvegetaties. Het beheer van de mantel bestaat uit het in hakhout zetten van de aanwezige bomen en struiken. Enkele exemplaren grote bomen kunnen blijven staan. Ook struiken worden selectief afgezet waarbij bloem- en bessenrijke struiken best blijven staan. Bramen zijn welkom in de bosrand, maar mogen deze niet gaan domineren. Het in hakhout zetten gebeurt best in de winterperiode om de 12 tot 15 jaar. Ook hier is het belangrijk om nooit de hele begroeiing in één keer af te zetten, maar gefaseerd te werken in ruimte en tijd. Zo wordt best elke 3 tot 5 jaar een deel van de mantel afgezet ($\pm 100\text{m}$ in beheereenheid VP07). Hierdoor wordt een rijkere structuur bekomen en ontstaat er meer variatie in de begroeiing wat voordelig is voor verschillende diersoorten.

Het beheer van de zoom is in de eerste plaats gericht op het voorkomen van verbossing. Wanneer de zoom grenst aan grasland, dient deze dus best als ruigte beheerd te worden, waarbij deze eenmaal om de 3 - 5 jaar gemaaid wordt. Mogelijks dient in de tussentijd wel een keer de opslag afgezet te worden. De uitvoering van een ruigtebeheer kan best in het najaar (eind augustus/begin september) gebeuren. De begroeiing is dan nog niet afgestorven, maar heeft wel al zaad gezet. Het maaisel dient afgevoerd te worden. Het is belangrijk nooit de hele begroeiing in één keer te maaien, maar gefaseerd te werken in ruimte en tijd (zie ook beheer mantel). Hierdoor wordt een rijkere structuur bekomen en ontstaat er meer variatie in de begroeiing wat voordelig is voor verschillende insecten.

3.2.6 Veiligheidsbeheer/

In het uiterste noorden ter hoogte van beheereenheid VP08 en de aanpalende landbouwgrond zijn een aantal populieren die in aftakelingsfase zitten. De kans is groot dat deze zullen vallen op het naburige perceel. Om dit te vermijden zal periodiek een controle gedaan worden van deze populieren en waar nodig ingegrepen worden zodat schade buiten het beheerplangebied kan vermeden worden.

3.2.7 Bestrijding exoten

Na uitvoering van de hoofdbehandeling ter bestrijding van de aanwezige (invasieve) exoten, zal de komende periode hier de nodige nazorg op moeten gebeuren. Nazorg bij Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik is gericht op het voorkomen van nieuwe zaadzetting.

4 BEHEER GRAZIGE VEGETATIE

4.1 (EENMALIGE) INRICHTINGSMAATREGELEN

4.1.1 Verwijderen boomopslag

Beheereenheid VP06 zal in de toekomst beheerd worden als open grazige zone. Hier wordt dan ook gestreefd naar natuurstreefbeeld Regionaal Belangrijk Biotoop Soortenrijk Struisgrasland (rbbha). In functie van graslandherstel dient hiervoor eerst de wilgenopslag (en andere) verwijderd te worden. Gezien de aard en voorgeschiedenis van deze ondergrond zal het niet mogelijk zijn om bomen of struiken uit te trekken. De kans bestaat dat daardoor de honingraatstructuur die hier ooit is aangebracht teniet gedaan wordt. Hierdoor zal het verwijderen van de boomopslag voornamelijk machinaal gebeuren en worden de boompjes zo laag mogelijk afgezet om de open ruimte te herstellen. Aan de exoot *Robinia* wordt extra aandacht besteed en wordt in volgende paragraaf opgenomen.

4.1.2 Bestrijding exoten

In beheereenheid VP06 komen vrij veel jonge uitlopers en opschot voor van *Robinia pseudoacacia* of *Valse acacia*. Voor de ontwikkeling van schrale graslandvegetaties is het noodzakelijk deze soort te bestrijden aangezien ze ook aan stikstoffixatie doet en op die manier aan voedselaanrijking, met mogelijks verruiging tot gevolg en bijgevolg nadelige effecten op fauna en flora. Vaak is het bij jongere uitlopers aangewezen deze uit te trekken. Echter is deze maatregel hier niet mogelijk (cf. honingraatstructuur §4.1.1). Op deze locatie is het beste alternatief om de jonge bomen af te zetten tot op de grond en de hergroei minstens(!) 3x per jaar opnieuw af te zetten tijdens het groeiseizoen (**en niet in de winter = geen effect**). Belangrijk is dat effectief alle wortelopslag volledig wordt teruggezet. Deze manier moet zeer consequent worden toegepast. Indien één groeiseizoen wordt overgeslagen wint de wortelopslag opnieuw aan vitaliteit (Ecopedia, 2021). Een goede opvolging van het opschot gedurende enkele opeenvolgende jaren is noodzakelijk om de plant effectief te verwijderen.

4.2 REGULIER BEHEER

4.2.1 Begrazing

Voor beheereenheid VP06 wordt als regulier beheer seizoensbegrazing toegepast, waarbij rekening wordt gehouden met de vegetatiegroei. Hierbij wordt bedoeld dat de planten de kans krijgen om te bloeien en in zaad te komen. Aangezien deze zone al vrij schraal is voldoet een najaarsbegrazing. Deze begrazing zal uitgevoerd worden met schapen en/of geiten. Deze begrazing kan indien gewenst al ingesteld worden vanaf half augustus. Belangrijk is dat de vegetatie kort de winter in gaat. Een permanente graasdruk en frequentie vooropstellen is niet evident. Aangeraden is om af te gaan op zichtbare indicatoren op terrein zoals bv. de hoogte van de vegetatie of onbegroeide plekken etc. Niettemin wordt een extensief beheer nagestreefd waarbij de graasdruk niet te hoog is vertrekkende vanuit de middelen die de beheerder kan inzetten.

4.2.2 Verwijderen boomopslag

Om de 3 jaar (of indien nodig) wordt de wilgenopslag (en andere) die ontsnapt aan de begrazing terug machinaal kort gezet om verbossing tegen te gaan (zie ook 4.1.1).

4.2.3 Nazorg exoten

Zoals eerder beschreven in §4.1.2 zal de nazorg voor de bestrijding van Valse acacia voornamelijk bestaan in het consequent opvolgen en volhouden van de betreffende maatregel.

5 BEHEER MOERASSEN

5.1 (EENMALIGE) INRICHTINGSMAATREGELEN

Voor de aanwezige moerassen wordt geen inrichting voorzien.

5.2 REGULIER BEHEER

5.2.1 Maaien

De delen waar rietland voorkomt kunnen cyclisch gemaaid worden, met afvoer van maaisel, waarbij een cyclus van eenmaal om de 3 tot 6 jaar gehanteerd wordt. Het maaien dient te gebeuren in de wintermaanden (november – maart). Dit geldt voornamelijk voor beheereenheid VP01, maar ook deels binnen VP03.

Naast bv. vogels profiteren ook libellen van een cyclisch beheer. Libellen hebben namelijk naast open water ook waterplanten nodig. Voldoende open water heeft als voordeel dat het water sneller kan opwarmen, waardoor de ontwikkelingscyclus vlotter doorlopen kan worden. Het gefaseerd maaien van rietvegetaties zorgt dan weer voor voldoende rietstengels waar libellenlarven naar boven kunnen kruipen om vervolgens uit te sluipen. Het instellen van een cyclisch beheer zorgt bijgevolg voor een evenwicht tussen beiden.

6 BEHEER OPEN WATER

6.1 (EENMALIGE) INRICHTINGSMAATREGELEN

De beheerder wenst een aantal poelen die van nature voorkomen en deels nog aanwezig zijn te herstellen zodoende voldoende open water te creëren. Gezien een deel van deze poelen momenteel verland zijn dienen er enkele inrichtingsmaatregelen getroffen te worden. Deze maatregelen zijn optioneel en zullen voornamelijk afhangen van de beschikbare middelen van de beheerder.

6.1.1 Verwijderen boomopslag

Momenteel kennen de poelen (VP V1 t.e.m. VP V4) in en rondom een zeer dichte begroeiing waarbij er weinig ruimte is voor een degelijke oeverzone. Om deze oeverzones te herstellen zal de boomopslag in de poel en rondom verwijderd worden ($\pm 5\text{m}$). Deze zone zal in een latere fase een ruigtebeheer krijgen.

Verder is het niet ondenkbaar dat er door achterstallig beheer reeds houtige vegetatie (els, wilg,...) in of aan de rand van de poelen zijn gevestigd. Deze dienen dan ook afgezet (hakhoutbeheer) te worden in diezelfde zone. In een later fase kan een cyclisch hakhoutbeheer ingesteld worden.

6.1.2 Slibruiming

Wanneer verlanding te sterk optreedt of eventuele andere nadelige effecten als gevolg van het slib optreden (bv. omslag van de helderheid van het water), dienen deze geruimd te worden. Hierbij wordt het slib verwijderd, maar blijft de minerale bodem onaangetast. Om de invloed op de reeds aanwezige fauna- en florasoorten zo klein mogelijk te houden, dient het ruimen steeds gefaseerd te verlopen en dit tussen half augustus en eind oktober. Het ruimen van een poel of ondiepe vijver dient doorgaans elke 8 à 10 jaar plaats te vinden. Door gefaseerd de poelen te ruimen, kan de aanwezige fauna en flora vanuit de aanpalende poelen de geruimde poel terug herkoloniseren.

Indien mogelijk kan de organische laag verwijderd worden met een kraan met open bak. Hierdoor kunnen de aanwezige faunasoorten terug in het water terechtkomen. Het slib dient steeds afgevoerd of plaatselijk gebruikt te worden.

6.1.3 Bestrijding exoten

De poel in beheereenheid VP05 kent momenteel een zeer sterke besmetting met de invasieve exoot watercrassula. De bestrijding van deze soort is geen sinecure. Wanneer het beslissingsschema van Scheers *et al.*, (2020) wordt geraadpleegd bestaat er een zeer grote kans op herkolonisatie na bepaalde te nemen maatregelen. Ook zijn er nog veel kennishiaten omtrent zaadzetting, hergroei uit worteldelen etc. (Scheers *et al.*, 2020). Volledig afgraven is ook geen optie omdat dan de ondoordringbare laag wordt doorbroken gezien de engte van deze laag.

Als oplossing tegen verdere uitbreiding en tevens de meest financieel voordelige optie zal isoleren en indammen hier als maatregel ingezet worden. In de praktijk betekent dit dat verdere successie van deze poel mag plaatsvinden waarbij in een eerste fase voornamelijk riet de poel zal dichtgroeien, maar op termijn ook verbossing zal optreden. Er is geen garantie op het verdwijnen van watercrassula, echter zal de dominantie wel doorbroken worden door de beschaduwing die de verlanding met zich meebrengt.

Een 2e optie is met lokaal slib vanuit de overige vijvers de poel te dempen, met nadien evenzeer verbossing tot gevolg. Indien er voortschrijdende inzichten worden bekomen en er gefundeerd wetenschappelijk onderzoek op punt staat wat betreft kiemkracht van watercrassula uit zaad en hergroei uit worteldelen zou de poel opnieuw kunnen hersteld worden. Dit is alsnog een langetermijnvisie.

Om verdere verspreiding naar andere poelen of overige delen van het beheerplangebied te voorkomen is het aangeraden deze poel/zone uit te rasteren tot zodra de verlanding sterk is opgetreden. Deze maatregel is voornamelijk gericht op eventuele wandelaars die plantenresten kunnen verspreiden, maar ook bijvoorbeeld honden.

6.2 REGULIER BEHEER

6.2.1 Oeverzones

De ontwikkelde oeverzones rond de poelen zullen onderworpen worden aan een cyclisch maaibeheer, waarbij eenmaal om de 2 jaar gemaaid wordt. Maaien inclusief afvoer dient best te gebeuren in het najaar (eind augustus/begin september).

De houtige begroeiing in de ruime oeverzone ($\pm 5\text{m}$) zullen elke 6 tot 8 jaar in hakhout gezet worden. Ook hier kan gefaseerd te werk gegaan worden zodat niet alles in 1x dient verwijderd te worden.

6.2.2 Kruidruiming

Indien de nodige middelen beschikbaar zijn kan tevens een gefaseerde kruidruiming plaatsvinden (eventueel manueel) waarbij steeds 2/3 van het kruid ongemoeid wordt gelaten. Vooral van zodra open water dreigt te verdwijnen is deze maatregel aan te raden. Kruidruiming inclusief afvoer kan tevens in het najaar (eind augustus/begin september) gebeuren.

6.2.3 Bestrijding exoten

Naast het indammen van watercrassula in beheereenheid VP05 is het raadzaam om in de overige poelen in het beheerplangebied gelijktijdig actief beheer te voeren in de zin van preventie & controle. Hierbij worden best 2x/jaar de poelen gecontroleerd op de mogelijke vestiging van watercrassula en indien zo ook snel verwijderd. Ook al is er momenteel geen spraken van een besmetting in de overige poelen, toch hebben deze een verhoogde kolonisatiekans (Scheers *et al.*, 2020) waardoor deze maatregel zeer effectief en wenselijk is.

7 BEHEERMAATREGELEN EN RICHTLIJNEN M.B.T. TOEGANKELIJKHEID EN RECREATIE

7.1 TOEGANKELIJKHEID EN RECREATIEVE PADEN

De toegankelijkheid binnen dit beheerplangebied wordt geregeld via de toegankelijkheidsregeling, dewelke reeds terug te vinden is in bijlage in het deelrapport 'Visierapport'.

7.2 RECREATIEVE VOORZIENINGEN

7.2.1 Infopanelen en bewegwijzeringsborden

Naast de bewegwijzeringsborden die de algemene toegankelijkheid regelen (verbods- en toegangsborden), worden verder nog een tweetal infoborden onderhouden.

7.2.2 Fietssluis

Om oneigenlijk gebruik van de (bos)paden tegen te gaan, voornamelijk door fietsers, zullen aan de 2 toegangen fietssluisen voorzien worden.

BIBLIOGRAFIE

Ecopedia (2021) *Valse acacia - Robinia pseudoacacia*, *ecopedia.be*.

Scheers, K. *et al.* (2020) *Leidraad voor het beheer van watercrassula - Crassula helmsii - in Vlaanderen, Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2020*. Brussel. Available at: [https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/leidraad-voor-het-beheer-van-watercrassula--crassula-helmsii--in-vlaanderen\(53b64181-dff3-489f-9ab1-830a62609da1\).html](https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/leidraad-voor-het-beheer-van-watercrassula--crassula-helmsii--in-vlaanderen(53b64181-dff3-489f-9ab1-830a62609da1).html).

Natuurbeheerplan Vuile Plas Opvolgingsrapport

Karim Bitar
Mieco-effect bv

5 juni 2023
mischa.indeherberg@miecoeffect.be

INHOUD

INHOUD.....	1
FIGURENLIJST.....	2
TABELLENLIJST	3
1 INLEIDING.....	4
2 OPVOLGING VAN BEHEERDOELSTELLINGEN	5
2.1 Opvolging vegetaties.....	5
2.2 Opvolging soorten	5
2.3 Opvolging natuurstreefbeelden a.d.h.v. indicatorlijsten.....	5

FIGURENLIJST

Figuur 1. Op te volgen natuurstreefbeelden en aantal indicatorlijsten per NSB.....	6
--	---

TABELLENLIJST

Tabel 1. Minimale opvolging per natuurstreefbeeld.	5
Tabel 2. Aantal in te vullen indicatorlijsten per natuurstreefbeeld.	5

1 INLEIDING

De Groene Aap BV wenst de opmaak van een natuurbeheerplan voor het gebied 'Vuile Plas' in Kontich. Dit gebied is in eigendom van het Agentschap Wegen en verkeer (AWV), maar het beheer ervan werd overgedragen aan het biologisch landbouwbedrijf Groene Aap BV. Het beheerplan heeft enerzijds als doel om de aanwezige natuurwaarde in het gebied te behouden en te versterken en anderzijds een duurzaam, kosteneffectief beheer mogelijk te maken waarbij waar mogelijk het gebruik van beheerresten geïntegreerd wordt in het landbouwbedrijf van Groene Aap BV.

Conform de richtlijnen zoals geformuleerd in het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van de natuureservaten worden verschillende fasen doorlopen bij de beheerplanning en -evaluatie. Voor elk van deze fasen dient een afzonderlijk rapport uitgewerkt te worden. Het natuurbeheerplan bevat dan ook volgende onderdelen:

Deel 1: Verkenning. Hierin wordt een algemene beschrijving en een globaal kader voor de ecologische, de sociale en de economische functie weergegeven. Deze werd reeds opgemaakt door Groene Aap BV en goedgekeurd door ANB.

Deel 2: Inventaris. Hierin wordt een meer gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand weergegeven.

Deel 3: Doelstellingen. Hierin worden de beheerdoelstellingen weergegeven.

Deel 4: Beheermaatregelen. Hierin worden beheermaatregelen die genomen zullen worden om de beheerdoelstellingen te realiseren weergegeven.

Deel 5: Opvolging. Hierin wordt de wijze waarop de realisatie van de beheerdoelstellingen zal worden opgevolgd en geëvalueerd weergegeven.

Voorliggend rapport bevat **deel 5 Opvolging** en beschrijft de wijze hoe de geplande maatregelen en eventuele doelsoorten dienen opgevolgd te worden.

Opvolging vormt binnen het natuurbeleid een terugkoppelingsmechanisme, waarmee uitvoering van beheermaatregelen en gestelde doelen kunnen worden getoetst en zo nodig bijgesteld. Het laat ons toe te evalueren of de genomen inrichtings- en beheermaatregelen, de gewenste ontwikkelingen teweeg brengen. Overigens kunnen hierdoor ook ongewenste ontwikkelingen tijdig gesignaleerd, waarop geanticipeerd kan worden.

2 OPVOLGING VAN BEHEERDOELSTELLINGEN

2.1 OPVOLGING VEGETATIES

De opvolging van de beheerdoelstellingen omvat het opvolgen van de vooropgestelde natuurstreefbeelden. Onderstaande tabel geeft de minimale opvolging per natuurstreefbeeld weer.

Tabel 1. Minimale opvolging per natuurstreefbeeld.

Natuurstreefbeeld	Omschrijving	Verplicht
rbbha	Soortenrijk struisgrasland met vrij algemene soorten	Basis + resultaatindicatoren
9120	Eiken-Beukenbossen op zure bodems	Basis

2.2 OPVOLGING SOORTEN

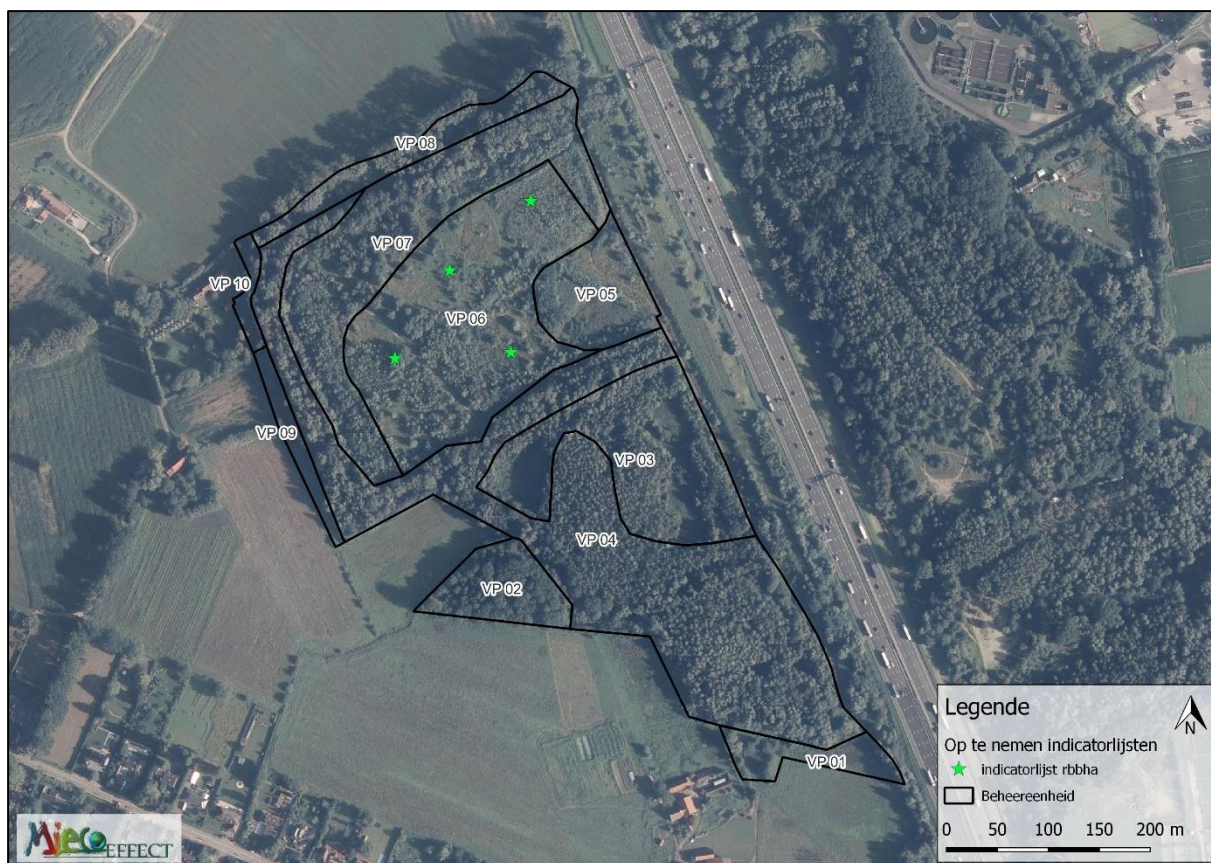
Voor het beheerplangebied worden geen doelsoorten vooropgesteld.

2.3 OPVOLGING NATUURSTREEFBEELDEN A.D.H.V. INDICATORLIJSTEN

Binnen voorliggend beheerplan dienen ter opvolging van de vooropgestelde natuurstreefbeelden in totaal 4 indicatorlijsten ingevuld te worden (zie onderstaande Tabel 2 en Figuur 1).

Tabel 2. Aantal in te vullen indicatorlijsten per natuurstreefbeeld.

Natuurstreefbeelden vegetaties		Totale oppervlakte NSB (ha)	Aantal indicatorlijsten bij NSB vegetaties	Te doorlopen oppervlakte per indicatorlijst bij NSB vegetaties	BHE
rbbha	Soortenrijk struisgrasland met vrij algemene soorten	4,14	4	20 x 20m	VP 06

Figuur 1. Op te volgen natuurstreefbeelden en aantal indicatorlijsten per NSB.